

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra občanského práva

Diplomová práce

Poist'ovací sprostředkovatelia

Spracoval: Richard Korbíni

Konzultant diplomovej práce: Mgr. Milan Hradec, Dr.

Plzeň, 2012

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som túto diplomovú prácu na tému Poist'ovací sprostredkovatelia vypracoval samostatne, pod odborných dohľadom vedúceho diplomovej práce a za použitia prameňov uvedených v priloženej bibliografii.

V Plzni, dňa 30. marca 2012

Richard Korbíni

Pod'akovanie

S úctou a rešpektom si dovoľujem venovať úprimné pod'akovanie pánovi Mgr. Milanovi Hradcovi, Dr. za jeho profesionálny prístup a čas, ktorý mi ochotne venoval počas písania tejto práce, ako vedúci diplomovej práce, za jeho rady a nasmerovanie a v neposlednom rade za pozitívny motivačný prístup. Rád by som vyjadril pod'akovanie aj svojej rodine, ktorá ma morálne podporovala počas celého štúdia.

OBSAH:

1	ÚVOD.....	7
2	HISTORICKÝ VÝVOJ POISŤOVÍCTVA.....	11
2.1	História poisťovníctva v zahraničí.....	11
2.2	História poistenia v Českej republike	13
2.2.1	História do roku 1918.....	13
2.2.2	História od roku 1918 do roku 1945	15
2.2.3	História od roku 1945 do roku 1990	16
2.2.4	História po roku 1990.....	17
3	POISTNÝ TRH.....	18
3.1	Všeobecná charakteristika poistného trhu	18
3.2	Poistný trh v Českej republike	21
3.3	Poistný trh Európskej únie a aktuálne zmeny právnych predpisov	24
3.4	Solventnosť II	26
3.5	Profesijné združenia – asociácie	28
4	SPROSTREDKOVANIE POISTENIA	31
4.1	Definícia.....	31
4.2	Vývoj právnej úpravy	32
4.3	Súčasná právna úprava.....	33
4.4	Zákon o poisťovacích sprostredkovateľoch.....	35
5	PREDPOKLADY VÝKONU ČINNOSTI A POVINNOSTI.....	38
5.1	Registrácia	38
5.1.1	Zápis do registra	39
5.2	Odborná spôsobilosť	41

5.3	Dôveryhodnosť	43
5.4	Informačná povinnosť	45
5.5	Povinnosť mlčanlivosti	46
6	KATEGÓRIE POISŤOVACÍCH SPROSTREDKOVATEĽOV	47
6.1	Viazaný poisťovací sprostredkovateľ	49
6.2	Podriadený poisťovací sprostredkovateľ	50
6.3	Poisťovací agent.....	51
6.4	Výhradný poisťovací agent.....	52
6.5	Poisťovací maklér	53
6.6	Poisťovací sprostredkovateľ, ktorého domovským členským štátom nie je Česká republika	54
6.7	Samostatný likvidátor	55
7	DOHLAD NAD VYKONÁVANÍM ČINNOSTI POISŤOVACIEHO SPROSTREDKOVATEĽA.....	56
7.1	Dohľad v Európskej únii.....	59
8	NOVÁ PRÁVNA ÚPRAVA POISŤOVACÍCH SPROSTREDKOVATEĽOV	61
9	ZÁVER	64
	PRÍLOHY.....	68
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A PRAMEŇOV	72
	SUMMARY.....	74

1 ÚVOD

V registri vedenom Českou národnou bankou bolo k dňu 1.1.2012 zapísaných viac ako 130 tisíc poisťovacích sprostredkovateľov, z toho je podľa odhadov okolo 40.000 subjektov aktívnych. Pôsobia ako významný distribučný kanál poisťných produktov nielen v Českej republike ale na základe takzvaného európskeho pasu majú po splnení oznamovacej povinnosti oprávnenie vykonávať činnosť na území členských štátov Európskej únie a Európskeho hospodárskeho priestoru. V práci „Poisťovací sprostredkovatelia“ sa budem venovať činnosti sprostredkovávania poisťných produktov (služieb) v oblasti súkromného poistenia v Českej republike so zreteľom na vývoj právnej úpravy po integračnom procese do Európskej únie a implementačného procesu smerníc a prebiehajúceho legislatívneho procesu v oblasti dohľadu nad finančným trhom a ochrany spotrebiteľa.

Pokúsim sa objasniť právnu reguláciu sprostredkovateľskej činnosti v poisťovníctve vzhľadom na súčasnú niekoľko koľajnosť právnej úpravy a dopady zmien v súvislosti s prijatím nového občianskeho zákonníku a s účinnosťou od roku 2014, ktorý okrem zmeny iných dôležitých inštitútov nahradzuje zákon o poisťnej zmluve a v súvislosti s prípravou novely zákona o poisťovacích sprostredkovateľoch navrhovanou Ministerstvom financií, ktorá zásadne mení doterajšiu kategorizáciu poskytovateľov ale hlavne kladie nespočetné požiadavky na informovanosť spotrebiteľa a súčinnosti všetkých strán v jeho prospech. Na úrovni Európskej únie sa zároveň pripravuje revízia smernice o poisťovacích sprostredkovateľoch (IMD II), ktorú predpokladá aj smernica o prístupe k poisťovacej a zaistovacej činnosti a ich výkone (Solventnosť II) dotýkajúca sa regulácie poisťovní. Podľa dikcie navrhovaných zmien a jeho načasovania, nastáva pre poisťovne a poisťovacích sprostredkovateľov obdobie neistoty, prispôsobovanie sa veľkým zmenám, spojených s nutnou rekvalifikáciou, reštrukturalizáciou a s tým spojenými enormnými hospodárskymi nákladmi v krátkom časovom horizonte.

Pokladám za dôležité začať výkladom predmetu tejto práce v širších teoretických a historických súvislostiach, pretože mám za to, že vzhľadom na špecifický charakter poisťovníctva a jeho sprostredkovania, je nutný všeobecný a

aj teoreticko-právny náčrt aspektu sprostredkovania samostatne aj v súvislosti s poisťovníctvom.

Koncept sprostredkovania poistenia sa môže na prvý pohľad zdať jednoduchý, ide však o činnosť kladúcu vysoké požiadavky na skúsenosti a odbornú spôsobilosť, pretože sa jeho subjekty pohybujú na vysoko konkurenčnom trhu a sprostredkovávajú uzatváranie mnohokrát zložitých finančných zmlúv laickej verejnosti. Obzvlášť v štáte s históriou direktívne riadenej ekonomiky a štátnym monopolom na trhu poisťovníctva. Deformácia spôsobená centrálnym riadeným a plánovaným hospodárstvom sa na jednej strane u občanov vytvoril umelý pocit záruk, na druhej strane dlhú dobu znemožnil konkurenčným subjektom v oblasti poistenia vstúpiť na trh. Tradícia trhového poňatia poisťovníctva a jeho sprostredkovania, ktorá vznikla ešte pred prvou Československou republikou, stratila štyridsaťročnou faktickou neexistenciou konkurencie nielen na svojom profesionálnom základe u poskytovateľov, sprostredkovateľov, ale aj na zodpovednosti občanov a význame chránenia ich záujmov.

Poisťovníctvo je špecifická oblasť finančných služieb, ktorých hlavným účelom je ochrana pred nebezpečenstvom formou rozdelenia alebo zníženia jeho rizika a prenosu na iný subjekt (väčšinou na poisťovňu resp. zaistovňu). Špecifickosť odvetvia poisťovníctva vidím hlavne v predmete a subjektoch poistného vzťahu a vzťahu sprostredkovateľa ako prostredníka. Predmetom poistenia je ochrana pred nebezpečenstvom (rizikom) s nutným prvkom náhodnosti jeho vzniku v budúcnosti.

Na rôznych úrovniach vývoja vyspelosti spoločenských vzťahov je možné vidieť potrebu zabezpečovania sa proti rizikám a analógiu so súčasnými poistnými produktmi ponúkanými v trhovom hospodárstve. Rozmanitosť ľudských aktivít, potrieb, jedinečnosť ich foriem a s nimi spojených rizík, vytvorila priestor pre množstvo spôsobov ich poistenia a derivátov poistných produktov. Potreby človeka sa v zásade nezmenili, ale zmenili sa priority na rozloženie rizík jednotlivých chránených záujmov, ktoré odrážajú životnú situáciu a úroveň životného štandardu súčasne podmienené konkrétnym sociálnym, ekonomickým a právnym prostredím.

Na počiatku sa spoločnosť chránila proti rizikám špecifickými individuálnymi formami: vytváranie zásob (rezervy) pre spoločenstvo; zdokonaľovanie využívania výrobných prostriedkov a predmetov podnietilo vytváranie spoločenstiev, špecializácia a rozmach výmenných vzťahov tovarov viedlo k potrebe zavedenia prenositeľných nositeľov hodnoty na žiadané komodity a s rozvojom obchodu potreba ukladania hodnôt do drahých kovov až po vyrábanie prvých mincových, bankových platidiel, čo dalo za vznik finančným trhom. Existuje zároveň aj forma takzvaného vzájomného poistenia, ktorú nevyklučuje ani platná právna úprava poisťovníctva ale pravdepodobne by ju nebolo možné v potrebnom rozsahu v dnešných trhových podmienkach efektívne využiť. V historickom výklade sa poisteniu a jeho vývoji venujem podrobnejšie, hlavne z inštitucionálneho hľadiska.

Sprostredkovateľom je všeobecne každý, kto vstupuje medzi dva alebo viac subjektov, aby im umožnil vytvoriť vzťah, hodnotu identifikovanú predmetom sprostredkovania. Tento subjekt je medzičlánkom, ktorý má zo sprostredkovania a zo svojej pridanej hodnoty, priamy, alebo nepriamy prospech. Zároveň tým na seba berie zodpovednosť za výsledok a za kvalitatívnu a kvantitatívnu stránku predmetu sprostredkovania, či už vo forme materiálnej (finančná, právna) alebo nemateriálnej ujmy (dobrá povest', reputácia) zodpovedá za správnosť obsahu sprostredkovaného vzťahu. Môže ísť o úkon jednorazový, čo nevyklučuje rôzny charakter doby trvania alebo udržiavania kvality a zodpovednosti za záväzky, ktoré mu zo sprostredkovania plynú.

Právne relevantný charakter dostáva sprostredkovanie až úkonmi, ktoré konkrétna právna úprava uznáva a rozoznáva za právne záväzné a chovanie zo záväzku je vynútiteľné štátnym donútením. So zvyšujúcou sa úrovňou vzdelanosti a špecializáciou ľudských aktivít spôsobujúcou rozmanitosť vzťahov, ktoré štát, ako spoločenstvo občanov pokladal za potrebné upraviť podrobnejšie v záujme zachovania udržateľného stavu, ktorý bude nie len zachovávať, ale naďalej zlepšovať životné podmienky jednotlivcov a zoskupení (fyzických a právnických osôb).

Právna úprava by v demokratickom štáte mala odrážať záujmy všetkých občanov, na základe väčšinového princípu voľby zástupcov, s ochranou

menšinových práv. Vývoj právnej úpravy poisťovníctva a jeho sprostredkovania odráža potrebu štátu vytvoriť stabilnú životnú úroveň občanov, a ekonomickú stabilitu podnikateľských subjektov. Existuje na jednej strane princíp slobodnej voľby v rozhodovaní a princíp individuálnej zodpovednosti, ktoré predstavujú dobrovoľnosť poistenia na základe uzatvorenia poistnej zmluvy pre krytie prípadných škôd, na druhej strane štát vytvára právny rámec pre druhy poistenia založené na povinne zmluvnom alebo zákonnom základe v oblastiach, ktoré považuje za najdôležitejšie (sociálna sieť, zdravotné poistenie, nemocenské, dôchodky, zamestnanosť), a ktoré by boli pre svoj verejnoprávny charakter ťažko poskytované na čisto komerčnej báze. Zároveň sú výdavky vynakladané na tieto oblasti veľkou kapitolou prerozdeľovaného štátneho rozpočtu, preto boli snahy čiastočne prenášať vytváranie rezerv na zamestnávateľov, poisťovne v zvláštnych, kvázi komerčných režimoch, a na samotného poistníka na základe príspevkového systému. Z môjho pohľadu ide o uplatnenie princípu solidarity, ale v obmedzenom rozsahu. Tiež sa uplatňuje princíp podmienenej návratnosti a neekvivalentnosti poistného oproti plneniu, ale nie v tak čistej forme ako u súkromného poistenia, ktorému sa budem ďalej venovať.

Charakter poistenia má podľa môjho názoru viac ekonomický / finančný charakter, ktorému právo dáva rámec a jeho sprostredkovanie sa tiež zásadne riadi trhom, preto je dôležitá aj jeho systémová regulácia a dohľad.

2 HISTORICKÝ VÝVOJ POISŤOVÍCTVA

2.1 História poisťovníctva v zahraničí

Poisťovníctvo je pravdepodobne staršie ako štyri tisíc rokov. Korene poistenia siahajú až do staroveku a prejavujú sa vo všetkých vyspelých starovekých civilizáciách. Uvádžam do pozornosti Babylonskú ríšu, kde obchodníci prevzali zodpovednosť za karavanový obchod prostredníctvom pôžičiek, ktoré boli vrátené aj s úrokmi až po tom, čo tovar dorazil bezpečne, tak sa robilo za čias kráľa Chamurapiho (približne 2000 pred n. l.). Z najstaršie zachovaných prameňov sa dozvedáme, že v Egypte kamenári uzatvárali dohody o spoločnom krytí nákladov na pohreb v prípade ak jeden z členov tejto vzájomnej dohody zomrie (asi 2500 pred n. l.). Feničania a Gréci uplatňovali podobný systém v námornom obchode. Rimania zakladali pohrebné spolky ako formu životného poistenia, v prípade smrti ich členov uhradili náklady súvisiace s pohrebom a poskytovali finančnú pomoc pozostalým.

V stredovekej spoločnosti prebrali túto úlohu hlavne obchodné cechy, čo súvisí s rastom miest a obchodu v Európe. Cechy sa zaviazali ochraňovať svojich členov v prípade škôd spôsobených požiarom a stroskotaním lode, vykúpiť ich zo zajatia pirátov, zabezpečiť slušný pohreb a poskytnúť podporu v chorobe aj v chudobe. V polovici 14. storočia, ako je zaznamenané v najstaršej známej poistnej zmluve (Pisa, 1343), bol koncept námorného poistenia univerzálny medzi námornými európskymi národmi.

Za počiatok ďalšej éry vo vývoji poisťovníctva sa dá považovať námorné poistenie v 17. storočí. Londýnska kaviareň Lloyd's Coffee House na Tower Street (otvorená 1689) sa stala centrom výmeny informácií v námornej preprave a za účelom podnikania sa tu stretávali obchodníci, vlastníci lodí a upisovatelia rizika. Koncom 19. storočia Lloyd's prerástla do jednej z prvých moderných poisťovacích spoločností.

Významným krokom vo vývoji moderného poisťovníctva bolo vytvorenie prvej tabuľky úmrtnosti, zakladajúcej sa na štatistických údajoch o úmrtiach, zostavenej astronómom Edmondom Halleyom v roku 1693. Tabuľka bola

skorigovaná o pol storočia neskôr Josephom Dodsonom (1756), ktorý umožnil stupňovanie poisťnej sadzby podľa veku. Predtým boli sadzby rovnaké pre všetky vekové skupiny.

Poisťovníctvo sa rozvíjalo veľmi rýchlo spolu s rastom britského obchodu v 17. a 18. storočí. Pred vznikom spoločností venujúcich sa výhradne poisťovacej činnosti ako podnikaniu, pri ktorej dochádza k uzatváraniu poisťných zmlúv, boli poisťné zmluvy podpisované určitým počtom jednotlivcov, ktorí uvádzali svoje meno a mieru zodpovednosti na základe poisťných požiadaviek na upisovacej listine, preto aj termín upisovateľ. Zapojenie prvých podielových spoločností do poisťovníctva prebehlo v Anglicku v roku 1720, a vzápätí bola v roku 1735 založená prvá poisťovňa aj na území amerických kolónií, v Charlestone (Južná Karolína, Spojené štáty Americké).

Zakladanie poisťovní pokračovalo rýchlym tempom. Požiarna poisťovňa bola založená v New Yorku v roku 1787 a vo Philadelphii v roku 1794. Philadelphská presbyteriánska synoda (1759) sa rozhodla sponzorovať prvú životnú poisťovňu v Amerike, v prospech presbyteriánskych ministrov a ich rodinných príslušníkov. Po roku 1840, s úpadkom náboženských predsudkov voči praxi vyplatenia náhrady za stratu života, životné poistenie začalo prevítať. Okolo roku 1830 sa v praxi začala používať klasifikácia rizika.

Požiar v New Yorku v roku 1835 upozornil na nevyhnutnosť vytvorenia primeraných rezerv pre prípad vzniku veľkých nečakaných škôd vo veľkomestách. Massachusetts bol prvým štátom, ktorý vyžadoval, aby spoločnosti zo zákona vytvárali tieto rezervy (1873). Veľký Chicagský požiar (1871) zdôraznil vážnosť dopadu podobných živelných udalostí na štrukturálne husté moderné mestá. Viedlo to k vzniku nového poisťného inštitútu, zaistenia, kde sú straty rozdelené medzi mnoho spoločností, a ktoré sa zakladali hlavne za týmto účelom, ale boli využívané aj v ostatných oblastiach poistenia.

Postupne dochádzalo k rozšíreniu spektra poisťných produktov. V roku 1897 bol v Británii prijatý Zamestnanecký kompenzačný akt, ktorý vyžadoval, aby zamestnávateľia poistili zamestnancov pre prípad pracovného úrazu. Poistenie základnej zodpovednosti (za škodu spôsobenú tretej strane), - legislatívne

upravené - sa objavilo okolo roku 1880, dosiahlo veľký význam až s príchodom automobilov.

V 19. storočí boli založené vzájomné podporné a vzájomné poisťovacie spolky za účelom poistenia života a zdravia ich členov, a mnoho spolkov bolo vytvorených na poskytovanie nízko-nákladového poistenia ich členov. Vzájomné podporné spolky pokračovali v poskytovaní poistného krytia, tak ako aj väčšina odborových organizácií. Mnoho zamestnávateľov sponzorovalo poisťky pre svojich zamestnancov, takéto poistenie samozrejme zahŕňalo okrem životnej poisťky aj nemocenské dávky, odškodné v prípade úrazu a dôchodky, zamestnanci však tiež zvyčajne prispeli určitým percentom na poistné.

Od konca 19. storočia sa začala prejavovať silnejúca tendencia štátu vstupovať na pole poisťovníctva. Najmä s ohľadom na ochranu zamestnancov v prípade dočasnej alebo trvalej choroby alebo invalidity, alebo v nezamestnanosti. Americká vláda taktiež experimentovala s rôznymi typmi poistenia úrody. Medzníkom v tejto oblasti sa stal Federálny zákon o poistení úrody-plodín z roku 1938. V druhej svetovej vojne vláda poskytovala poistenie členom ozbrojených síl, od vtedy poskytovala aj iné formy poistenia najmä ako dôchodky pre veteránov a pre vládnych zamestnancov.

Moderné dejiny poisťovníctva v Európe sa začali písať po roku 1945. Vznik Európskej únie viedol k postupnej harmonizácii práv a povinností jednotlivých členov. V súčasnosti je poisťný trh v Európe na vysokej úrovni s detailne prepracovanou ochranou spotrebiteľa. V tomto ohľade môže byť Európa tzv. „trend setrom“ pre ostatné trhy vo svete.

2.2 História poistenia v Českej republike

2.2.1 História do roku 1918

Poistenie a poisťovníctvo sa v Habsburskej monarchii a teda aj v Čechách vyvíjalo pod silnejúcim vplyvom hlavných prúdov svetovej poisťovacej činnosti. Za zmienku stoja niektoré snahy v oblasti poisťovníctva v Čechách, akou bol napríklad návrh týkajúci sa zavedenia požiarného poistenia budov, ktorý v roku 1699 podal Ján Kryštof Bořek. Základnou myšlienkou návrhu bolo vytvorenie

protipožiarneho fondu, ktorý mal byť tvorený povinnými príspevkami vlastníkov domov. Napriek načrtnutým snahám k vzniku tohto fondu nedošlo.

Za vlády Márie Terézie bol založený Fond na náhradu škôd spôsobených požiarom, povodňami a nepriazňou počasia. Panovníčka tým iniciovala vznik verejných požiarnych poisťovní, ale bezúspešne. Za účelom založenia poisťovacích ústavov vydala dokonca v roku 1762 aj zvláštny dekrét. V roku 1777 bola v Brandýse nad Labem založená poisťovňa pre prípad škôd na poľných zásobách, nábytku, zariadení a dobytku, ktorá však nemala dlhú pôsobnosť.

Právna problematika poistenia a poisťovníctva sa po skromných náznakoch z obdobia vlády Márie Terézie a Jozefa II. dopracovala k prijatiu prvých právnych úprav poistenia. Na začiatku 19. storočia bol v roku 1811 prijatý Všeobecný občiansky zákonník spoločný pre nemecké dedičné zeme rakúskej monarchie (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesamten deutschen Erbländer der österreichischen Monarchie – skratka ABGB). Tento zákon bol veľmi dôležitý pre vývoj poistného práva. Podľa ABGB boli zmluvy zaradované medzi tzv. Zmluvy odvážne, teda zmluvy, ktoré podľa § 1267 tohto kódexu sľubujú a preberajú „nádeje ešte neistého prospechu“.¹

V roku 1882 boli na Českom území založené pobočky dvoch zahraničných poisťovní, ktoré mali sídlo vo Viedni a Terste. „Prvá česká vzájomná poisťovňa bola založená v Prahe roku 1827 Jozefom Matyášom grófom z Thunu a Hohensteinu a Františkom Jozefom grófom z Vrtby“², za účelom náhrady škôd, ktoré boli spôsobené ohňom. Od tejto poisťovne sa ďalej rozvíjalo české poisťovníctvo.

V roku 1830 bola v Brne založená Moravsko-slezská vzájomná poisťovňa, ktorá bola pôvodne založená za účelom pokrytia škôd spôsobených požiarom, pričom svoje zameranie ďalej rozširovala.

¹ KARFÍKOVÁ, Marie a Vladimír PŘIKRYL a kolektiv. *Pojišťovací právo*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2010, 351 s. Leges. s.20

² MARVAN, Miroslav a Ján PATOPRSTÝ. *Dějiny pojišťovníctví v Československu: Dějiny pojišťovníctví v Československu do roku 1918*. 1. Díl. Praha: Novinář, 1989. s. 42

V druhej polovici 19. storočia dochádza k zakladaniu nových poisťovní a poisťovacích spolkov ako bol napríklad: Asekuračný spolok cukrovarníkov (1862), Pražská mestská poisťovňa (1865), Praha, vzájomná poisťovňa (1869), Roľnícka vzájomná poisťovňa v Prahe (1869). Poisťovňa Slávia bola považovaná za jednu z najvýznamnejších českých poisťovní, tak ako aj Poisťovacia banka, Praha (1869), v Brne Hasičská vzájomná poisťovňa (1900) a Moravská poisťovňa dobytku v Brne (1902). Postupom času dochádzalo k rozširovaniu poisťovní so špecifickým zameraním a od roku 1909 sa zameranie poisťovní rozšírilo na rôzne odvetvia, ako napríklad na životné poistenie, úrazové poistenie, poistenie zodpovednosti a poistenie proti vlámaniu.

Prvá zaist'ovňa bola založená v Prahe v roku 1872 pod názvom Prvá česká zaist'ovacia banka.

2.2.2 História od roku 1918 do roku 1945

Ako uvádza Duchačková: „*Po vzniku Československa na území Čiech naďalej vznikali poisťovacie spoločnosti ako napríklad v roku 1920 vznikla poisťovňa v Prahe a Národná poisťovňa, a.s. v roku 1922.*“³ Na základe Saint-Germainskej zmluvy a Trianónskej mierovej zmluvy sa vytvorili poisťovne Assicurazioni generali a Riunione Adriatica di Sicurtá. V tomto období sa právna úprava preberala z Rakúsko-Uhorska viac, ako vytvárala. Významným medzníkom bol rok 1922, kedy bol nariadením vlády č. 307/1922 Sb. upravený a zavedený štátny dozor na reguláciu zakladania a hospodárenia poisťovní, čo sa prejavilo stanovením pravidiel pre vydávanie koncesií, stanovenie zásad hospodárenia poisťovní premietnutým aj do poisťných podmienok, stanovením sadzieb poisťného.

V dôsledku špekulácií a zostrovania konkurencie sa napriek prijatým zákonným opatreniam zhoršovalo postavenie poisťníkov a dochádzalo k rozvoju poisťovníctva účasťou na medzinárodných trhoch, mimo rámec štátu.

³ DUCHAČKOVÁ, Eva, Ing.: Principy pojištění a pojišťovnictví. Praha: Ekopress, s.r.o., 2009. s.224.

Potreba účinnejšej regulácie vyústila do prijatia zákona č. 145/1934 Sb., o poisťné smlouvě a zákona č. 147/1934 Sb., o zabezpečení nároků pojistníků v pojištění soukromém a o státním dozoru na soukromé pojišťovny. K zásadnému doplneniu tejto úpravy prišlo vládnym nariadením č. 331/1942 Sb., ktoré zmenilo orgán dozoru z Ministerstva vnútra na Ministerstvo hospodárstva a práce.⁴

2.2.3 História od roku 1945 do roku 1990

V Československu do roku 1945 pôsobilo 733 poisťovní a poisťovacích spolkov. Prezidentským dekrétom č. 103/1945 Sb., (Dekret prezidenta republiky o znárodnení soukromých pojišťoven) došlo 24. októbra 1945 k znárodneniu poisťovní. Riadením odvetvia poisťovníctva bola poverená Poisťovacia rada, ktorá mala sídlo v Prahe. V roku 1947 vzniklo päť poisťovní, ktoré boli národnými (štátnymi) podnikmi (ďalej len „n. p.“). Boli to Pojišťovna Slavia, n. p., Pražská pojišťovna, n. p., První československá pojišťovna, n. p., Pojišťovna Slovan, n. p., Nemocenská pojišťovna, n. p.

K vytvoreniu štátnej poisťovne – Československá poisťovne, n. p. - došlo 1.1.1948 vyhláškou č. 977/1948 Ú. l. I zlúčením zmieňovaných piatich poisťovní. Tým však zanikol poisťný trh a Československá poisťovňa sa stala monopolom. V roku 1969 v dôsledku federalizácie bola rozdelená na dva subjekty, na Českú štátnu poisťovňu so sídlom v Prahe a Slovenskú štátnu poisťovňu so sídlom v Bratislave. Monopolné postavenie oboch poisťovní napriek rozdeleniu zostalo zachované, a to preto, že každá z nich vykonávala činnosť na danom území. Poisťovníctvo v období fungovania centrálne riadenej ekonomiky prešlo špecifickým vývojom.

Pre fungovanie poisťovníctva v tom období bolo charakteristické, že:

- „existovala jedna štátna poisťovacia inštitúcia, ktorá mala monopolné postavenie, neexistovala konkurencia v poisťovníctve, nebol potrebný štátny dozor nad poisťovníctvom, poisťné podmienky pre poistenie vykonávané

⁴ KARFÍKOVÁ, Marie a kol. *Pojišťovací právo*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. 351 s. ISBN 978-80-87212-45-5. s. 21

touto štátnou poisťovňou boli schvaľované vládou, za výsledky hospodárenia poisťovne niesol zodpovednosť štát⁵,

- poisťenie priemyselných rizík sa určitú dobu neuplatňovalo (v roku 1967 sa opäť zaviedlo poisťenie podnikov),
- vysoko sa zdaňovali hospodárske výsledky štátnej poisťovne,
- štátna poisťovňa uplatňovala tzv. zjednodušenú finančnú taktiku, čo znamená, že uplatňovala nízke správne náklady, čím rástol účtovný zisk,
- štátna poisťovňa poskytovala limitovaný sortiment služieb, s malou možnosťou individuálneho prístupu a
- vysokú úroveň dosahovalo zahraničné poisťenie (poisťenie prepravy tovaru).

2.2.4 História po roku 1990

Poisťovníctvo bolo ústavným zákonom č. 143/1968 Sb., o československé federaci, zverené do samostatnej kompetencie republík, preto túto oblasť upravovala každá republika samostatne.

Liberalizácia trhu začala po tom, čo bol 28. mája 1991 vydaný zákon č. 185/1991 Sb., o pojišťovníctví. Poistný trh bol obnovený čo prispelo k vzniku nových poisťovní. Obnovený bol aj štátny regulačný orgán. Zákon o poisťovníctve bol novelizovaný zákonom č. 320/1993 Sb., ktorý znovu upravil hospodárenie poisťovní, resp. tvorbu technických rezerv a fondov poisťovní. V roku 1999 bol prijatý zákon č. 168/1999 Sb., zákon o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (tzv. povinné zmluvné poisťenie, predtým išlo o tzv. zákonné poisťenie) a týmto zákonom taktiež došlo k odstráneniu monopolu Českej poisťovne, a.s., ako výlučného poskytovateľa zákonného poisťenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkovaním motorového vozidla. České poisťovníctvo sa vstupom Českej republiky do Európskej únie v roku 2004 stalo súčasťou európskeho poisťného trhu.

⁵ DUCHAČKOVÁ, Eva, Ing.: *Principy pojištění a pojišťovníctví*. Praha: Ekopress, s.r.o., 2009. s.224.

3 POISTNÝ TRH

3.1 Všeobecná charakteristika poistného trhu

Poistovníctvo predstavuje významný segment finančného trhu. Je na jednej strane súhrnom činností vo funkčnom zmysle pojatia a zároveň množinou inštitúcií chápané v inštitucionálnom zmysle, na strane druhej a to ako služieb. Právnu reguláciu tvorí súhrn verejnoprávnych a súkromnoprávnych noriem.⁶

Na poistnom trhu v Českej republike, tak ako aj v iných krajinách Európskej únie sa v silne konkurenčnom prostredí o svojich zákazníkov, čiže poistených, uchádzajú komerčné poisťovne a ponúkajú svoje produkty prostredníctvom rôznych distribučných kanálov. Rovnako, ako aj na iných trhoch je podmienkou korektného súťaženia vytváranie kvalitných poistných produktov a ich cenové ohodnotenie – primeraná cena za optimálnu poistnú ochranu.

„Poistný trh je miesto, na ktorom sa stretáva ponuka a dopyt po poistnej ochrane. Predmetom obchodu na poistnom trhu je poistenie a zaistenie. Poistovníctvo, ako jedno z dôležitých odvetví trhovej ekonomiky ponúka na poistnom trhu svoje služby, resp. poistenie a zaistenie. Súčasťou poisťovníctva sú poisťovacie inštitúcie, poisťovne a zaist'ovne, sprostredkovatelia poistenia, dozor v poisťovníctve, asociácia poisťovní, kancelária poisťovateľov, inštitúcie zaoberajúce sa poistením popri svojej hlavnej činnosti /banky, lízingové spoločnosti, autoservisy a iné subjekty.“⁷

Z národohospodárskeho hľadiska je možné poistný trh, jeho rozsah a efektívnosť charakterizovať na základe viacerých ukazovateľov.

⁶ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, Petr MRKÝVKA a Ivan TOMAŽIČ. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 525 s. ISBN 80-738-0155-8. s. 245

⁷ DRUGDOVÁ, Barbara. *Poistný trh v Slovenskej republike po vstupe do Európskej únie*. [online]. Herlany [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www3.ekf.tuke.sk/work/Konferencia%20Herlany/zbornikCD/doc/Drugdova.pdf>

Medzi najčastejšie ukazovatele sa radí:

- predpísané poistné (ktorým sa rozumie poistné, stanovené na dohodnuté poistné obdobie),
- počet komerčných poisťovní (počet subjektov pôsobiacich na trhu),
- pomer životného a neživotného poistného k hrubému domácomu produktu (podiel predpísaného poistného v životnom poistení a neživotnom poistení a hrubého domáceho produktu),
- poistenosť (vyjadruje pomer medzi poisteniami spravovanými poisťovacím podnikom a celkovou možnosťou poisťovania na poistnom trhu),
- ponuku poistných produktov a iné ukazovatele.⁸

V súčasnosti sa poistný trh veľmi dynamicky rozvíja, a to vďaka obrovskému kapitálu, ktorým disponuje. Väčšina poisťovní a zaistovní sa napája na medzinárodné finančné trhy, práve to im dáva možnosť realizovať obchody vo všetkých finančných centrách a tak vplývať na ich vývoj. Na poistnom trhu sa dočasne voľné finančné prostriedky sústreďujú v rezervách, ktoré sa v poisťovníctve vytvárajú pre prípad úhrady náhodných potrieb.

Poistný trh má svoje špecifiká. Jedným z nich je prevaha ponuky nad dopytom, kde sa o potenciálneho klienta uchádzajú poisťovatelia, zaistovatelia a sprostredkovatelia. Prevládajúca ponuka je zárukou súťaže, ktorá je pritom ovplyvnená cenovou úrovňou a spektrom poistných produktov. Súťaživosť v istej miere ovplyvňujú orgány pre reguláciu a dohľad v poisťovníctve, čo čiastočne obmedzuje trhovú súťaž a konkurenciu. Aj napriek tomu poistný trh činne pôsobí na kvalitu a rozsah poisťovacích služieb. S ponukou na poistnom trhu úzko súvisí aj dopyt, ktorý tvorí rôznorodá skupina fyzických a právnických osôb alebo združení. Na strane dopytu sa prakticky objaví ktokoľvek, kto má potrebu uzavrieť poistenie pre prípad určitého rizika. Poistný trh sa člení na Vecný a Investičný poistný trh.

⁸ Tamtiež.

Medzi subjekty poistného trhu patria poskytovatelia služieb (komerčné poisťovne, zaist'ovne, sprostredkovatelia poistenia a zaistenia, likvidátori a poistný matematici), poistenci a poistení, ale aj orgán dohľadu nad poisťovníctvom, ktorým je Česká národná banka a rôzne poradenské firmy.⁹

Na poistnom trhu sa uplatňujú isté **charakteristické princípy** ako princíp solidarnosti, podmienenej návratnosti a neekvivalentnosti, ale aj zásada zákazu obohatenia:

Všetci účastníci poistných vzťahov tým, že platia poistné vytvárajú poistné rezervy, ktoré sa používajú na náhradu škôd (**princíp solidarnosti**).

Poistný vzťah smerom od poisťovne k poistenému sa realizuje len na základe splnenia určitej podmienky, v prípade poistenia je to vznik poistnej udalosti (**princíp podmienenej návratnosti**).

Cieľom poistenia je dostať subjekt ktorý utrpel škodu (poistnú udalosť) do pozície (finančnej/majetkovej) v akej bol tesne pred vznikom škody; výplata poistných udalostí vzniknutých v životnom a úrazovom poistení sa za obohatenie nepovažuje (**zásada zákazu obohatenia**).

„Existencia solídneho a dôveryhodného trhu je symptómom zdravej, úspešnej ekonomiky a dobrého fungovania finančnej sféry na danom teritóriu.“¹⁰

V tejto problematike treba spomenúť aj faktory, ktoré ovplyvňujú poistný trh. Tieto faktory sa delia na vonkajšie a vnútorné.

Medzi vonkajšie faktory patrí:¹¹

- vývoj a objem hrubého domáceho produktu,
- vývoj nezamestnanosti,

⁹ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, Petr MRKÝVKA a Ivan TOMAŽIČ. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 525 s. ISBN 80-738-0155-8. s. 251.

¹⁰ DAŇHEL, Jaroslav.: *Pojistná teorie*. Professional Publishing, 2005. s. 45.

¹¹ ČEJKOVÁ, V., NEČAS, S. *Pojistný trh: distanční studijní opora*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005, s. 19.

- počet obyvateľov (veková štruktúra a priemerná dĺžka života),
- vývoj inflácie,
- situácia ostatných segmentov finančného trhu,
- peňažné príjmy obyvateľstva,
- objem výdavkov domácností a ich štruktúra ako aj ďalšie faktory.

Najdôležitejšími zo spomínaných faktorov sú vývoj a objem HDP, inflácie a nezamestnanosti, pretože predstavujú základné veličiny makroekonomiky, ktoré závažne ovplyvňujú stabilitu finančného trhu a tak sa ich stabilita, resp. nestabilita, ktorá sa odráža aj na poistnom trhu.

Medzi vnútorné faktory patrí:¹²

- Poisťovacia a zaistovacia činnosť a iná súvisiaca činnosť,
- záujem o poistenie vytváraný poisťovateľmi alebo poistenými,
- pochopenie významu poistenia zo strany poisťovateľov respektíve poistených,
- regulácia poistného trhu dozorom v poisťovníctve,
- činnosť asociácie poisťovní a ďalšie faktory.

Jedným z najpodstatnejších faktorov je regulácia na poistnom resp. finančnom trhu. V súčasnosti sa finančné trhy rozvinuli do veľmi zložitej podoby a hlavným motívom pre tvorbu legislatívnych ustanovení, udeľovanie a odoberanie licencií pre poisťovaciu a zaistovaciu činnosť je dodržiavanie zásady ochrany spotrebiteľa. Rovnaký trend je možno pozorovať aj v úprave podmienok výkonu činnosti poisťovacieho sprostredkovateľa.

3.2 Poistný trh v Českej republike

V tejto podkapitole sa budem venovať charakteristike poistného trhu v Českej republike a rozoberať aj najvýznamnejšie poisťovne, ktoré pôsobia na českom poistnom trhu.

¹² Tamtiež.

Už v prvej polovici 19. storočia vznikla na území Českej republiky prvá poisťovňa, ale o poistnom trhu, ktorý je konkurencieschopný je možné hovoriť až po preme z centrálne riadenej ekonomiky na trhovú a po prijatí nového zákona č. 186/1991 Sb., o pojišťovníctví v roku 1991. Týmto zákonom sa zrušil monopol Českej štátnej poisťovne a zabezpečil konkurencieschopné prostredie na českom poistnom trhu. Táto poisťovňa bola následne sprivatizovaná a premenená na Českú poisťovňu, a.s. Obnovený trh dal priestor pre vznik nových poisťovní. Kooperativa sa stala prvou konkurencieschopnou poisťovňou už v roku 1991. Necelý rok nato sa na trhu objavilo viacero ďalších poisťovní. Približne v období rokov 1991 – 1993 sa uskutočnila tzv. kvantitatívna etapa vývoja poistného trhu, keď nastal prudký nárast počtu komerčných poisťovní až na 20 v roku 1993. V roku 1994 sa realizovala kvalitatívna etapa, počas ktorej prebiehalo aj zosúladenie českej legislatívy s právnymi predpismi Európskej únie.¹³

Česká asociácia poisťovní je záujmové združenie združujúce poisťovne, ktorých predpis poistného tvorí 98% celkového predpisu v Českej republike. Podľa údajov čerpaných z ročenky Českej asociácie poisťovní bolo ku koncu roka 2010¹⁴ v Českej republike 35 tuzemských poisťovní a 17 pobočiek zahraničných poisťovní, spolu celkom 53 subjektov vrátane Českej kancelárie poisťovateľov (ČKP) združujúca subjekty poskytujúce tzv. zákonné ručenie. Z celkového počtu 17 operujúcich pobočiek je 13 zameraných na oblasť neživotného poistenia. Na trhu naďalej pôsobí len jedna zaistovňa VIG RE, s licenciou ČNB.

Na základe ekonomickej slobody dočasne poskytovať služby môžu na českom trhu pôsobiť aj poisťovne, ktoré majú sídlo v jednom z členských štátov EÚ alebo EHP, bez nutnosti zakladania pobočky. Ku koncu roka 2010 bolo takýchto poisťovní a pobočiek notifikovaných 658, väčšinou podnikajúce na trhu neživotného poistenia. V zahraničí vykonávalo činnosť rovnakým spôsobom celkom 21 tuzemských poisťovacích subjektov, z toho dve formou pobočky.

¹³ Oficiálne internetové stránky České asociace pojišťoven (ČAP). Dostupné z: <http://www.cap.cz>

¹⁴ Uvádzané údaje sú k 31.12.2010 nakoľko auditované údaje roku 2011 neboli v čase písania diplomovej práce k dispozícii

V roku 2010 sa po dvoch rokoch zníženého tempa rastu zdynamizoval na 8,2%, čím sa takmer dosiahla úroveň roku 2007 – 9,1%. Celkové predpísané poistné v roku 2010 dosiahlo 156 mld. Kč. Motorom rastu bolo najmä životné poistenie (19%) v porovnaní s takmer nulovým rastom neživotného poistenia (0,3%), najnižšieho od roku 1995.

Podiel predpísaného poistného na HDP v bežných cenách sa zvýšil zo 4% na 4,3%., v životnom poistení z 1,7% na 2,0%. Z dôvodu stagnácie neživotného poistenia ukazovateľ zostal takmer na rovnakej hodnote 2,3% ako v roku 2009. V EÚ dosahuje podiel životného a neživotného poistenia okolo 5% a 3%. V posledných rokoch dynamika rastu poistného trhu prebehla rast HDP. Poisťovacích sprostredkovateľov a samostatných likvidátorov poistných udalostí bolo za začiatku roka 2012 v registri ČNB evidovaných celkom 133.155, z toho 4.708 subjektov zo zahraničia.¹⁵

Dynamika rastu počtu sprostredkovateľov poistenia je veľmi výrazná. Ak porovnáme údaje ČNB z januára 2009 oproti januáru 2012, ide o nárast celkovo o viac ako 80%, najmä v kategóriách výhradných poisťovacích agentov a podriadených sprostredkovateľov (v týchto kategóriách je percento rastu dokonca vyššie). Celkový prehľad je tabuľkovo spracovaný a uvedený v prílohe D priloženej v závere diplomovej práce.

Maklérske spoločnosti združené v Asociácii českých poisťovacích makléřů (AČPM) v roku 2010 sprostredkovali poistné vo výške 21.07 mld. Kč, čo je oproti roku 2009 nárast o 3,5%. Väčšinu tvorilo neživotné poistenie (97%) . Členovia tejto asociácie sprostredkovali obchody celkom u 92 poisťovní, z toho u 44 so sídlom a pobočkou resp. organizačnou zložkou v Českej republike (94%) a u 49 poisťovní so sídlom v inom členskom štáte EU alebo mimo EU. Najviac obchodov realizovaných v roku 2010 bolo pre poisťovňu Kooperativa, tvorilo 28% produkcie členov asociácie, Českej poisťovni – 16.5% a ČSOB poisťovni

¹⁵ Oficiálne internetové stránky Českej národnej banky. Dostupné z: <http://www.cnb.cz>

14.8%. K ďalším veľkým partnerom patria poisťovne Allianz, Uniqa, ČPP a Generali poisťovňa.¹⁶

Z uvedených čísel je zrejmé, že sprostredkovatelia poistenia sa v priebehu rokov stali kľúčovým kanálom distribúcie poistných produktov.

3.3 Poistný trh Európskej únie a aktuálne zmeny právnych predpisov

Finančná kríza sa od roku 2008 prehĺbila do celkovej ekonomickej krízy a nevyhla sa ani oblasti poistenia.

V súčasnosti môžem na základe štatistických údajov tvrdiť, že po poklese poistného na obyvateľa v krajinách členov Poistenie Európa (Insurance Europe, pôvodne CEA)¹⁷ v roku 2009 na 1.800 EUR za rok per capita, narástol tento ukazovateľ v roku 2010 na 1.887 EUR per capita (úroveň porovnateľná s rokom 2008). Napriek tomu, že sa v rôznych krajinách tento ukazovateľ líšil a nedosahoval plusové hodnoty, je možné hovoriť o prekonaní krízy roku 2009. Vývoj v Českej republike bol obdobný a v roku 2010 dosiahla hodnota priemerného poistného na obyvateľa sumu 554 EUR p. a.

Skúsenosti vyplývajúce z finančnej resp. ekonomickej krízy predošlých rokov viedli na úrovni Európskej únie k rozsiahlym úvahám o tom ako sa podobným udalostiam do budúca vyhnúť, hlavne ako stabilizovať sektor finančných služieb a zmierniť dopady prípadných výkyvov. Aktivity Európskej únie v tejto oblasti budú mať nepochybne dôležitý dopad aj na segment poisťovníctva a zároveň preto považujem za nevyhnutné zmeniť rozsah legislatívnej činnosti Európskej únie v oblasti regulácie finančných trhov.

¹⁶ Ročenka Asociace českých pojišťovacích makléřů 2010/2011. Dostupné z: http://www.acpm.cz/files/pdf/Rocenka_2010_2011.pdf

¹⁷ Insurance Europe, pôvodne CEA Comité Européen des Assurances, je Európska federácia poisťovateľov a zaistovateľov. Má 34 členov – národných asociácií – sídlo v Bruseli a jej predpis poistného jej členov tvorí 95% predpisu poistného v Európe. Dostupné z <http://www.insuranceeurope.eu>

V roku 2010 sa legislatívne aktivity EÚ sústredili na prípravu predpisov na založenie Európskeho systému orgánov finančného dohľadu. Jeho úlohou je prekonať nedostatky v oblasti dohľadu nad finančným trhom a zabrániť finančnej kríze z jesene 2008.

Nosnými piliermi systému finančného dohľadu sú Európsky výbor pre systémové riziká (ESRB), zodpovedný za dohľad nad makroekonomickou stabilitou finančného systému a Európske orgány dohľadu (ESA), ktoré vznikli transformáciou národných orgánov dohľadu. V rámci tohto systému je dozor nad poisťovňami v kompetencii Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a zamestnanecké penzijné pripoistenie (EIOPA), o ktorom sa zmieňujem bližšie v kapitole o dohľade.

Právne predpisy prijaté v EÚ v roku 2010 týkajúce sa regulácie finančných trhov:

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2010/78/EU z dňa 24.11.2010, ktorou sa menia smernice 98/26/ES, 2002/87/ES, 2003/6/ES, 2003/41/ES, 2003/71/ES, 2004/39/ES, 2004/109/ES, 2005/60/ES, 2006/48/ES, 2006/49/ES a 2009/65/ES s ohľadom na právomoci Európskeho orgánu dohľadu (Európskeho orgánu pre bankovníctvo), Európskeho orgánu dohľadu (Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a zamestnanecké penzijné poistenie) a Európskeho orgánu dohľadu (Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy).
- Ide o tzv. smernicu Omnibus I, ktorá mení a dopĺňa rad smerníc za účelom špecifikácie rozsahu právomocí orgánov Európskeho systému orgánov finančného dohľadu.
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EU) č. 1094/2010 zo dňa 24.11.2010 o zriadení Európskeho orgánu dohľadu (Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a zamestnanecké penzijné poistenie), o zmene rozhodnutia č.716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komisie 2009/79/ES.
- Nariadenie určí zloženie EIOPA, jeho pôsobnosť právomoci a spôsob prijímania rozhodnutí.
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EU) č. 1092/2010 zo dňa 24.11.2010 o makro-obozretnostnom dohľade nad finančným systémom na úrovni Európskej únie a o zriadení Európskej rady pre systémové riziká

- Nariadenie stanoví zloženie ESRB, jeho orgány, pôsobnosť, právomoci a spôsob prijímania rozhodnutí.
- Nariadenie (EÚ) č. 1096/2010 zo 17.11.2010 o poverení Európskej centrálnej banky zvláštnymi úlohami, ktoré sa týkajú fungovania Európskej rady pre systémové riziká.
- Nariadenie splnomocňuje Európsku centrálnu banku ECB zabezpečovať úlohy ESRB.

V roku 2011 bola navrhnutá nová smernica Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2003/71/ES a 2009/138/ES v súvislosti s právomocami Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov a Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy. Ide o smernicu Omnibus II, ktorá zavádza používanie technických štandardov a opatrení v súvislosti so zavedením systému Solventnosť II a takisto sa upravuje otázky novej organizácie dohľadu nad finančným trhom.

3.4 Solventnosť II

Poistenie a zaistenie sú hospodársky a spoločensky sú natoľko dôležité, že zásah orgánov verejnej moci vo forme dohľadu nad obozretnosťou podnikania sa všeobecne považuje za nutný. Poisťovatelia poskytujú nielen ochranu pred budúcimi udalosťami, ktoré môžu viesť k strate, ale aj prevádzajú úspory domácností na finančné trhy a do reálnej ekonomiky.

„Poisťovatelia a zaistovatelia musia spĺňať určité požiadavky solventnosti, aby mohli dodržať sľuby poistníkom. Súčasná pravidlá solventnosti sú zastarané. Nie sú citlivé na riziká, ponechávajú členským štátom príliš veľa priestoru na vnútroštátne odchýlky, neupravujú správne dohľad nad skupinou a boli medzicasom nahradené vývojom v odvetví, medzinárodným vývojom a medziodvetvovým vývojom. Z tohto dôvodu je potrebný nový režim solventnosti, s názvom Solventnosť II, ktorý v plnej miere odráža najnovší vývoj v oblasti

*dohľadu nad obozretnosťou podnikania, poistnej matematike a v riadení rizík a ktorý počíta s aktualizáciami v budúcnosti.*¹⁸

Legislatíva Európskej únie má za cieľ zjednotiť poistný trh Európskej únie a rozšíriť ochranu spotrebiteľa. Tretia generácia smerníc dala podklad na vznik tzv. európskeho pasu – jednotnej licencie poisťovateľov, ktorí na jej základe môžu pôsobiť na území všetkých členských štátov. Niektoré krajiny však nepovažovali predpisy Európskej únie za dostatočné a zaviedli vlastné reformy, ktoré pôsobili kontraproduktívne s ideou jednotného trhu.

Účelom implementácie Solventnosť II je vylepšené zabezpečenie plnenia záväzkov poisťovne a ochrana spotrebiteľa. Systém Solventnosť II je založený na trojpilierovom prístupe, obdobnom bankovému Bazilej II, avšak modifikovanému pre poistenie. Nahrádza doteraz používaný systém Solventnosť I.

- Prvý pilier obsahuje kvantitatívne požiadavky, týkajúce sa najmä kapitálovej primeranosti.
- Druhý pilier obsahuje kvalitatívne požiadavky týkajúce sa risk manažmentu a aktivít dohľadu.
- Tretí pilier zahŕňa informačné požiadavky voči dozornému orgánu a zverejňovanie relevantných informácií za účelom dosiahnutia trhovej disciplíny a stability.

Proces postupnej implementácie smernice Solventnosť II je veľmi zložitý proces rozdelený do niekoľkých fáz. Podľa posledných dostupných informácií jeho úplné zavedenie v Európskej únii je naplánované na január 2014. V grafe spoločnosťou Deloitte sú znázornené jednotlivé implementačné etapy (príloha C).

¹⁸ Dôvodová správa k návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o začatí a vykonávaní priameho poistenia Solventnosť II. Dostupná z: <http://eur-lex.europa.eu/>

3.5 Profesionálne združenia – asociácie

Profesionálne združenia sú záujmové organizácie zakladané na členskom uzatvorenom alebo otvorenom princípe vznikajúcich na základe stanov a na rôznych úrovniach trhu za účelom vzájomnej spolupráce a dosahovania spoločných cieľov. V rámci pôsobenia navonok sa zúčastňujú na zjednocovaní pravidiel a presadzovanie svojich záujmov. Dôležitá je aj ich samoregulačná funkcia, ktorá prispieva k profesionálnej kultúre, štandardom je vytvorenie etického kódexu. Majú význam najmä pri dobrovoľnej forme združovania na základe slobodného rozhodnutia jednotlivých členov.

Poisťovací sprostredkovatelia sa začali združovať už na počiatku ich činnosti v 90. rokoch. Význam spočíval najmä v tom, vytvoriť podnikateľské prostredie, ktoré by bolo ku prospechu ich činnosti, nie naopak. V úvode to boli snahy o zjednotenie zmluvy o spolupráci s poisťovňami¹⁹, neskôr prišli snahy o zavedenie DPH na činnosti sprostredkovateľov, čo by malo vzhľadom na skutočnosť, že poisťné je oslobodené od DPH veľmi negatívny finančný dopad na ich činnosť. Významnou črtou bolo aj vytvorenie priestoru na neformálne diskusie o praktikách jednotlivých subjektov na poisťnom trhu.

V súčasnosti je hlavným cieľom asociácií zastupovanie ich členov v prípravnom procese nových právnych noriem, vzdelávanie členov formou konferencií a sledovanie štatistických údajov a možnosť mediácie prípadných sťažností neformálnou cestou.

Vývoj smeroval k tomu, že kým na počiatku bola len jediná organizácia tohto typu, dnes ich pôsobí viac:

- Asociácie českých pojišťovacích makléřů (AČPM)²⁰,
- Komora pojišťovacích makléřů (v súčasnosti neexistuje, bola začlenená do AČPM),

¹⁹ Išlo o zjednotenie v základných bodoch – zmluvných princípoch, nie vo výške odmeňovania.

²⁰ AČPM je najstarším profesionálnym združením sprostredkovateľov poistenia v Českej republike.

- Asociace finančních zprostředkovatelů a finančních poradců české republiky (AFIZ),
- Asociácia mezinárodních pojišťovacích maklerů (Združuje pobočky medzinárodných makléřských společností Aon, Marsh a Willis),
- Unie společností finančního zprostředkování a poradenství (USF ČR),
- Česká asociácia poisťovní

Na medzinárodnej úrovni existuje viacero asociácií, ktoré združujú buď asociácie národných štátov, zriedkavejšie aj priamo sprostredkovateľské spoločnosti. Ich hlavným cieľom je ovplyvňovať medzinárodné podmienky pre činnosť sprostredkovateľov a neposlednom rade aj legislatívu Európskej Únie, ktorá je pripravovaná v Bruseli.

Európska federácia poisťovacích sprostredkovateľov (BIPAR) patrí medzi hlavnú reprezentantku poisťovacích sprostredkovateľov na európskej úrovni. Bola založená už v roku 1937 a dnes má sídlo v Bruseli. Ako lobistická organizácia sa zapája do prípravy legislatívy a implementácie pri Európskej únii, kde zastupuje záujmy členských asociácií sprostredkovateľov a združení z 32 štátov (25 členských štátov Európskej únie). Na národnej úrovni pomáha pri transponovaní smerníc Európskej únie do národného práva. BIPAR sa zasadzuje o zákaz ďalšej regulácie trhu. K ochrane záujmov svojich členov lobuje proti trendu rozširovania informačnej povinnosti poisťovacích sprostredkovateľov voči klientom, napríklad aj o štruktúre ich odmeňovania.²¹

Vo februári 2011 vydala BIPAR obsiahle stanovisko ku konzultačnému materiálu Európskej Komisie k druhej revízii smernice o poisťovacích sprostredkovateľoch²², v ktorej presadzuje status quo národných právnych úprav, argumentujúc ich rozdielnosťou, a presadzuje ochranu pred rastúcim vplyvom

²¹ Čerpané z oficiálnych internetových stránok Európskej federácie poisťovacích sprostredkovateľov. Dostupné z: <http://www.bipar.eu>

²² IMD II (insurance mediation directive) – je pripravovanou revíznou smernicou o poisťovacích sprostredkovateľoch.

iných foriem distribúcie poisťných produktov ako napríklad pred priamymi upisovateľmi.

Medzi ďalšie významné medzinárodné organizácie patrí Európska federácia finančných poradcov a finančných sprostredkovateľov (FECIF) založená v roku 1999. Okrem 27 členských štátov Európskej únie združuje aj asociácie z Nórska a Švajčiarska.²³

Na celosvetovej úrovni zastupuje záujmy poisťovacích sprostredkovateľov Svetová federácia poisťovacích sprostredkovateľov (WFII), ktorej hlavným prínosom je konzultačný proces so Svetovou obchodnou organizáciou, Medzinárodným menovým fondom alebo Svetovou bankou.²⁴

Významnou aktivitou asociácií bolo aj vytvorenie Kódexu etiky, ktorý je istou formou džentlmenskej dohody v pravidlách správania sa ku klientom a zárukou ochrany spotrebiteľa a zároveň konkurenčnou výhodou členov asociácie.

²³ Čerpané z oficiálnych internetových stránok Európskej federácie finančných poradcov a finančných sprostredkovateľov. Dostupné z: <http://www.fecif.org>

²⁴ Čerpané z oficiálnych internetových stránok Svetovej federácie poisťovacích sprostredkovateľov. Dostupné z: <http://www.wfii.net>

4 SPROSTREDKOVANIE POISTENIA

4.1 Definícia

Ako som spomenul v predchádzajúcich kapitolách, korene inštitútu sprostredkovania poistenia siahajú do stredoveku, obdobia rozvoja námorného obchodu a objaviteľských výprav. Po roku 1989 sa činnosť sprostredkovateľov opätovne objavila na česko-slovenskom trhu. Spočiatku išlo o pobočky zahraničných poisťovacích maklérov, ktorí poskytovali služby investorom pôsobiacim na novovzniknutých trhoch. Ruka v ruke s nimi sa začali rozvíjať aj české podnikateľské aktivity v sprostredkovaní poistenia.

Poisťovací sprostredkovateľ je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá vykonáva sprostredkovateľskú činnosť za úplatu, resp. ako činnosť podnikateľskú. „*Sprostredkovateľskou činnosťou v poisťovníctve sa rozumie odborná činnosť smerujúca k uzatváraniu poisťných alebo zaisťovacích zmlúv a činnosťami s tým súvisiacimi.*“²⁵ Charakter a komplexita produktov na finančnom, resp. poisťnom trhu, ktorých sprostredkovanie je predmetom činnosti poisťovacieho sprostredkovateľa, a rozvoj spoločensko-ekonomických vzťahov si v súčasnosti vyžiadali pomerne striktnú legislatívnu úpravu pre tento druh podnikania, čo sa prejavuje predovšetkým vo vytvorení verejnoprávneho rámca podnikania v oblasti poisťovníctva.

Považujem za zaujímavé poukázať na posledné trendy, ktoré sa objavujú v súvislosti s činnosťou niektorých poisťovacích sprostredkovateľov. Poisťovací prípadne zaisťovací maklér v súčasnosti nemusí zabezpečovať len klasické transakčné vzťahy prenosu rizika na iné subjekty – väčšinou poisťovne. Medzinárodné firmy s globálnym pôsobením dnes používajú aj rôzne iné formy eliminácie rizika ako je napr. self-insurance (samopistenie), prípadne vytvorenie vlastných, tzv. kaptívnych poisťovní. Štúdie na efektívnosť vytvorenia takýchto

²⁵ HRADEC, Milan, Krivohlávek, Václav a Zarybnická, Jana.: *Pojištění a pojišťovníctví*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2005. s.83.

schém väčšinou vytvárajú maklérske spoločnosti za honorár. Takisto nie je nezvyklé že prevádzka kaptívnych spoločností je zverená nezávislým maklérskym firmám.

4.2 Vývoj právnej úpravy

Kým po roku 1990 bola zákonná úprava sprostredkovania poistenia len okrajová, zákon ČNR č. 185/1991 Sb., o pojišťovníctví v §7 odst. 1 stanoví, že poisťovacou činnosťou sa rozumie okrem zjednávania poistenia, jeho správou a poskytovaním plnenia z poistných udalostí aj sprostredkovanie poistenia. Sprostredkovateľskú činnosť mohli vykonávať fyzické alebo právnické osoby s bydliskom alebo sídlom na území Českej a Slovenskej Federatívnej republiky len pre poisťovne, ktoré mali povolenie dozorného orgánu. Pre zahraničnú poisťovňu mohla byť sprostredkovateľská činnosť vykonávaná len na základe zvláštneho povolenia k podnikaniu udeleného Ministerstvom financií Českej republiky ako dozorného orgánu²⁶.

Následná právna úprava poisťovníctva, zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovníctví, bola prijatá v súlade so Smernicou Rady 77/92/EHS z 13.decembra 1967 o opatreniach, ktorými sa má uľahčiť účinné uplatňovanie slobody usadiť sa a slobody poskytovať služby, pokiaľ ide o činnosť poisťovacích agentov a sprostredkovateľov (ex skupina ISIC 630)²⁷, najmä o dočasných opatreniach týkajúcich sa týchto činností a taktiež v súlade s odporúčením Komisie 92/48/EHS o poisťovacích sprostredkovateľoch. V tomto zákone o poisťovníctve bola prvý krát definovaná sprostredkovateľská činnosť v poisťovníctve ako odborné činnosti smerujúce k uzatváraniu poistných zmlúv a činnosti s tým súvisiace. Zákon prvýkrát rozdelil sprostredkovateľov na poisťovacích agentov a poisťovacích maklérov. Poisťovací agent vykonáva sprostredkovateľskú činnosť na základe zmluvy s poisťovňou, naopak poisťovací

²⁶ §8 odst.1 zákona ČNR č. 185/1991 Sb., o pojišťovníctví.

²⁷ (Ex skupina ISIC 630; v tejto skupine sú zahrnuté firmy pôsobiace v cestovnom ruchu a doprave; ISIC je skratka pre International Standard Industrial Classification – medzinárodná klasifikácia odvetví podnikania).

maklér má uzatvorenú zmluvu so záujemcom o poistenie, ktorého záujmy zastupuje. Zákon ukladá prvýkrát sprostredkovateľom povinnosť postupovať s odbornou starostlivosťou a povinnosť uzavrieť poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú pri ich činnosti²⁸. Zároveň upravuje registráciu poisťovacích (zaist'ovacích) maklérov na základe žiadosti vtedy podávanej Ministerstvu financií ČR. Zákon rovnako stanovil 6 odvetví životných a 18 neživotných poistení a 6 skupín neživotného poistenia.²⁹

Prelomovým obdobím je rok 2004, kedy Česká republika vstúpila do Európskej únie. V krátkom čase bol zákonom č. 37/2004 Sb. zmenený zákon o poisťovníctve a prijatý zákon o poistnej zmluve a zákon o sprostredkovateľoch poistenia v súlade so Smernicou Európskeho Parlamentu a Rady 2002/92/ES o sprostredkovaní poistenia, ktorý nahradil Smernicu 77/92/EHS.

4.3 Súčasná právna úprava

Právna úprava poisťovníctva ako odvetvia je v českom právnom poriadku roztriešená do niekoľkých noriem, ktoré majú zásadným význam. Nižšie uvádzam právne predpisy priamo upravujúce problematiku poisťovacích sprostredkovateľov, ale aj ostatné právne predpisy, ktoré sa ich činnosti dotýkajú, či už tak, že upravujú verejnoprávne podmienky fungovania poisťovníctva ako odvetvia, alebo súkromnoprávny rámec poistných vzťahov:

- Zákon č. 38/2004 Sb., o poisťovacích sprostredkovateľoch a samostatných likvidátoroch poistných udalostí a o zmene živnostenského zákona (zákon o poisťovacích sprostredkovateľoch a likvidátoroch poistných udalostí), v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poisťovacích sprostredkovateľoch“),
- vyhláška č. 582/2004 Sb. ,ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o poisťovacích sprostredkovateľoch a likvidátoroch poistných udalostí, v znení ďalších predpisov (v ďalšom len „vykonávacia vyhláška“),

²⁸ Na čiastku 5 000 000 Kč

²⁹ Príloha zákona č. 393/1999 Sb., o pojišťovníctví

- zákon č. 37/2004 Sb., o poistnej zmluve a o zmene súvisiacich zákonov, v znení neskorších predpisov, (ďalej len „zákon o poistnej zmluve“),
- zákon č. 57/2006 Sb., o zmene zákonů v souvislosti se zjednocením dohledu nad finančním trhem,
- zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, v znení neskorších predpisov, (ďalej len „zákon o poist'ovníctve“) a
- z únijských predpisov je nevyhnutné zmieniť smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2002/92/ES o sprostredkovaní poistenia (ďalej len „smernica“).

Sprostredkovateľská činnosť je špecifickou inštitúciou v poist'ovníctve a vzťahuje sa na ňu špeciálny zákon, ktorý upravuje činnosť sprostredkovateľov, a ktorému sa budem venovať podrobne v ďalších kapitolách mojej práce. Táto činnosť je na jednu stranu neoddeliteľnou súčasťou odvetvia poist'ovníctva ako takého, ktorého jadro právnej úpravy je zákon o poist'ovníctve. Súčasne je však potrebné mať na zreteli, že výsledkom sprostredkovacej činnosti bude v optimálnom prípade vznik poistnej zmluvy, ktorá sa bude riadiť zákonom o poistnej zmluve, respektíve v prípade zmlúv, ktoré vznikli pred účinnosťou tohto zákona, ustanoveniami hlavy XV. zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, §788 až §828, ktoré boli zákonom o poistnej zmluve nahradené.

Zákon o poistnej zmluve z dňa 17. decembra 2003 ako celok nadobudol účinnosť k 1.1.2005. Právna úprava prispôsobila danú oblasť súkromného práva podmienkam trhového hospodárstva a reagovala na vstup Českej republiky do Európskej únie. Z hľadiska spoločenskej potreby si zmenu právnej úpravy súkromného poistenia vyžiadalo doslova každodenné používanie zákona verejnosťou ako odbornou tak aj laickou. Absencia zodpovedajúcej odbornej úpravy v novo vznikajúcich a meniacich sa právnych vzťahov viedla k tomu, že

poisťovatelia podnikajúci na českom trhu boli nútení upravovať právne vzťahy pomocou poisťných podmienok a zmluvných dojednaní v poisťnej zmluve.³⁰

Dôležitou otázkou zostáva budúcnosť súčasnej právnej úpravy. Novo prijatý zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník zo dňa 3. februára 2012, ktorý nadobúda účinnosť od 1. januára 2014 totiž oblasť poisťných zmlúv znovu upravuje v Diele 15 pod záväzkami z odvážnych zmlúv v §2756 až §2872, s účinnosťou od 1. januára 2014 zrušuje v podstate všetky ustanovenia zákona o poisťnej zmluve.

Považoval som za potrebné sa o nastávajúcich zmenách zmieniť aspoň okrajovo, keďže poisťná zmluva a zmeny, ktoré budú s novými úpravami nasledovať, značne ovplyvnia pôsobenie sprostredkovateľov poistenia. Podrobnejšie sa stávajúcou úpravou poisťnej zmluvy zaoberať nebudem, pretože to nie je predmetom tejto práce.

4.4 Zákon o poisťovacích sprostredkovateľoch³¹

Zákon o poisťovacích sprostredkovateľoch v neskoršom znení definuje v §3 písmeno a) sprostredkovateľskú činnosť v poisťovníctve ako odbornú činnosť spočívajúcu v predkladaní návrhov na uzatvorenie poisťných a zaistovacích zmlúv, b) vo vykonávaní prípravných prác, ktoré smerujú k uzatváraniu poisťných zmlúv alebo zaistovacích zmlúv, pričom za vykonávanie prípravných prác môžeme považovať akýkoľvek úkon smerujúci k uzatvoreniu daných zmlúv (napríklad ako analýza poisťného rizika, analýza konkurenčného produktu poisťovní a ďalšie iné úkony), c) v uzatváraní poisťných a zaistovacích zmlúv a to v mene a na účet poisťovne alebo zaistovne, pre ktorú je daná činnosť vykonávaná poverenou osobou a d) pomocou pri správe poistenia a zo

³⁰ HRADEC, Milan, Křivohlávek, Václav a Zarybnická, Jana.: *Pojištění a pojišťovníctví*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2005. s. 48.

³¹ Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostredkovateľoch a samotných likvidátoroch pojišťných událostí v znení neskorších predpisov.

zabezpečovania nárokov z poistných alebo zaist'ovacích zmlúv. Správou poistenia sa podľa §3 odst. 2 písm. j) zákona o poisťovníctve rozumejú činnosti ktoré smerujú k aktualizácii a udržaniu stavu poistných zmlúv. Za zabezpečovanie nárokov z poistných zmlúv a zaist'ovacích zmlúv sa považuje najmä vykonávanie likvidácie poistných udalostí poistným sprostredkovateľom, a to napríklad zahájením šetrenia.

Z daného ustanovenia vyplýva, že sprostredkovateľskou činnosťou je aj vykonávanie prípravných prác, ktoré smerujú k uzatvoreniu poistnej zmluvy, bez toho, aby súbežne muselo dôjsť k predloženiu návrhu poistnej zmluvy konkrétnej protistrane. Všetky vyššie uvedené odborné činnosti je možné považovať za sprostredkovateľskú činnosť v oblasti poisťovníctva či už sú vykonávané samostatne alebo súbežne ako celok.

Pojem prípravné práce smerujúce k uzatvoreniu zmluvy by bolo vhodné bližšie vymedziť, aby sa predišlo možným nejasnostiam zvlášť v prípade, kedy sa sprostredkovateľská činnosť vzťahovala práve a len na tento prípad (§3 písm. a(bod 1)). Tak ako je totiž ustanovenie §3 písm. a) v zákone koncipované s určitými odlišnosťami od formulácie v smernici je možné pripustiť túto možnosť.³²

Táto zákonná úprava sa nevzťahuje na činnosti, ktoré súvisia so sprostredkovaním poistenia, no nie sú vykonávané za účelom dosiahnutia zisku a nevykonávajú sa podnikateľským spôsobom. Nespadá sem subjekt v postavení poistníka, zamestnanca poisťovne, ani "típer" v prípade, že jeho činnosť nie je podnikaním. Neznamená to však, že zákon sa nevzťahuje na činnosť zamestnancov poisťovacích sprostredkovateľov.

³² ŠKROPOVÁ, Musilová, Krupičková.: *Zákon o poisťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a předpisy související*. Praha: C.H.Beck, 2006.

Z pôsobnosti zákona o poisťovacích sprostredkovateľoch sú ďalej vylúčené aj niektoré činnosti, ktoré sú vykonávané s cieľom dosiahnutia zisku, za úplatu. Tieto činnosti sú vymedzené v §2 zákona o poisťovacích sprostredkovateľoch a zahŕňujú sprostredkovateľskú činnosť, ktorú vykonáva poisťovňa alebo zaistovňa a činnosť zamestnancov poisťovne a zaistovne. Ďalej sem spadá poradenská činnosť v oblasti poisťovníctva, ktorou sa rozumie príležitostné poskytovanie informácií pri výkone inej profesijnej činnosti, či pri poskytovaní základných informácií o poisťných produktoch a to za predpokladu, že táto činnosť nesmeruje k uzatvoreniu alebo plneniu z poisťnej alebo zaistovacej zmluvy alebo vypracovanie odborných posudkov škodových udalostí a činnosť osôb, ktoré sprostredkovávajú uzatvorenie poisťnej zmluvy, ak sú kumulatívne splnené tieto podmienky:

- uzatvorenie poisťnej zmluvy si vyžaduje len znalosti o poistení, ktoré je na jej základe poskytované,
- nejde o poisťné zmluvy životného poistenia ani o poistenie zodpovednosti za škodu, s výnimkou cestovného poistenia,
- sprostredkovateľská činnosť v oblasti poisťovníctva je len doplnkovou činnosťou popri hlavnej činnosti podnikania osoby, ktorá sprostredkúvala poistenie,
- zjednávanie poistenia je doplnkovou službou dodávaného tovaru alebo poskytovaných služieb, ak sa toto poistenie zjednáva z dôvodu vady, zničenia, straty tohto tovaru alebo služieb, alebo ak je toto poistenie zjednávané z dôvodu poškodenia alebo straty batožiny alebo pre prípad iného poisťného nebezpečenstva spojeného s cestovaním, ktoré zabezpečil dodávateľ takejto služby, aj keď sa jedná o životné poistenie alebo o poistenie zodpovednosti za škodu, pokiaľ ide o poistenie, ktoré je len doplnkom k cestovnému poisteniu a
- ak výška ročného poisťného na jednu poisťnú zmluvu neprevyšuje hodnotu 500 EUR a účinnosť tejto zmluvy, vrátane jej predĺženia nepresahuje päť rokov.

5 PREDPOKLADY VÝKONU ČINNOSTI A POVINNOSTI

5.1 Registrácia³³

Zavedením registra do zákona sa umožňuje širokej verejnosti overiť si oprávnenosť subjektov vykonávať činnosť sprostredkovateľa, resp. samostatného likvidátora.

Dňa 1.1. 2005 vstúpil do platnosti zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí. Novela zákona priniesla podstatné zmeny a taktiež boli stanovené nové podmienky, ale aj povinnosti pre vykonávanie činnosti poist'ovacích sprostredkovateľov, a to za účelom zdokonalenia ochrany práv a záujmov spotrebiteľov. V apríli 2006 na základe zákona č 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem, přešel výkon štátneho dozoru v poist'ovníctve z Ministerstva financií Českej republiky do kompetencie dohľadu Českej národnej banky.

Register poist'ovacích sprostredkovateľov a samostatných likvidátorov pojistných udalostí je verejnoprávna evidencia vedená v elektronickej podobe, v ktorej sú registrované všetky subjekty, oprávnené vykonávať sprostredkovateľskú činnosť v oblasti poist'ovníctva. Uvádzajú sa v ňom údaje o osobe poist'ovacieho sprostredkovateľa a je prístupný verejnosti, čo umožňuje overiť si osobu poist'ovacieho sprostredkovateľa, najmä jeho odbornosť a dôveryhodnosť. Každý má právo nahliadať do registra a robiť si z neho výpisy, opisy a kópie. Register Česká národní banka aktualizuje najmenej raz za dva

³³ ŠKOPOVÁ, V., Musilová, R., Krupičková, H. Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a smaostatných likvidátorech pojistných událostí a předpisy související. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H.Beck, 2006, s.98-112

týždne a taktiež zverejňuje zoznamy poisťovacích sprostredkovateľov vo Vestníku ČNB.³⁴

5.1.1 Zápis do registra

Česká národná banka rozhoduje o zápise poisťovacieho sprostredkovateľa do registra a to na základe podanej písomnej žiadosti. Osoby sa do registra zapisujú podľa registračných čísel a forma zápisu je ustanovená vyhláškou Českej národnej banky.

Do registra poisťovacích sprostredkovateľov sa zapisujú fyzické ako aj právnické osoby, ktoré spĺňajú zákonom stanovené podmienky pre výkon ich činnosti podľa vyššie uvedených kategórií.

Zapisujú sa podstatné náležitosti stanovené zákonom ako aj všetky vykonávané zmeny. Pri zápise do registra osôb musí byť splnená podmienka dôveryhodnosti a odbornej spôsobilosti. Pokiaľ ide o fyzickú osobu, sa zapisuje meno a priezvisko, dátum narodenia, bydlisko, identifikačné číslo, prípadne firma a miesto jej podnikania, pri fyzickej osobe s bydliskom v treťom štáte miesto trvalého alebo dlhodobého pobytu v Českej republike.

Pri právnickej osobe obchodné meno a právna forma, alebo názov, sídlo, identifikačné číslo, mená a priezviská, dátum narodenia a bydlisko osôb, ktoré sú štatutárnymi orgánmi právnickej osoby, alebo osoby ktorá je štatutárnym orgánom žiadateľa, pokiaľ ide o zodpovedného zástupcu, jeho meno a priezvisko, dátum narodenia a bydlisko.

Ďalej je potrebné uviesť predmet podnikania, dátum zápisu do registra a dátum začatia činnosti, územný rozsah činnosti, prerušenie alebo pozastavenie činnosti, dátum zániku zápisu do registra prípadne aj dátum vyhlásenia a zrušenia konkurzu, dátum rozhodnutia o úpadku osoby v registri insolventnosti, vstup do

³⁴ Register je elektronicky prístupný na adrese <http://ispoz.cnb.cz/>.

likvidácie a aj prehľad o pokutách a sankciách, ktoré uložila Česká národná banka.

V prípade poisťovacieho sprostredkovateľa s domovským členským štátom iným ako Česká republika sa do registra zapisujú identifikačné údaje, údaje o charaktere vykonávanej činnosti v poisťovníctve, o tom, či je sprostredkovateľská činnosť vykonávaná formou práva zriaďovať pobočky alebo formou slobodného dočasného poskytovania služieb, údaje o pozastavení a prerušení vykonávania činnosti poisťovacieho sprostredkovateľa, o vyhlásení a zrušení konkurzu a o vstupe do likvidácie a údaje o ukončení jeho činnosti. Česká národná banka, na základe získaných informácií od príslušného orgánu dohľadu domovského členského štátu poisťovacieho sprostredkovateľa vykoná zápis údajov do príslušného registra.

Pred vykonaním zápisu do registra zisťuje Česká národná banka, či sú splnené všetky zákonom stanovené podmienky zápisu žiadateľa do registra. Ak bola podaná žiadosť, ktorá je neúplná, Česká národná banka vyzve žiadateľa na jej doplnenie a určí lehotu na doplnenie, lehota nesmie byť kratšia ako 15 dní. Ak sú splnené všetky podmienky, Česká národná banka žiadosti vyhovie a to do 60 dní od doručenia žiadosti alebo jej doplnenia Českej národnej banke. O zápise vydá registrovanej osobe osvedčenie, ktoré obsahuje identifikačné údaje a číslo pod ktorým bola zaregistrovaná, označenie registru a uvedenie adresy, kde je možné overiť či zápis prebehol. Ak podmienky zápisu neboli splnené, Česká národná banka svojím rozhodnutím v správnom konaní žiadosť zamietne. Česká národná banka je povinná vykonať zmenu údajov v zápise do 5 dní, odo dňa keď sa o nich dozvedela, pokiaľ zmenou údajov nemá dôjsť k jej zániku (registrovanej osoby). Osoba so sídlom na území Českej republiky, ktorá je zapísaná do registra môže vykonávať sprostredkovateľskú činnosť v oblasti poisťovníctva na území všetkých členských štátov.

Česká národná banka je taktiež oprávnená rozhodnutím zápis v registri zrušiť vtedy ak, o to požiada registrovaná osoba; ak registrovaná osoba stratila svoju dôveryhodnosť; ak činnosť registrovanej osoby bola pozastavená, pretože nevykonávala svoju činnosť v súlade so zákonom a v lehote uloženej Českou národnou bankou; ak fyzická osoba s bydliskom a právnická osoba so sídlom

v zahraničí, stratila v krajine svojho bydliska alebo sídla oprávnenie na vykonávanie činnosti poisťovacieho sprostredkovateľa alebo samostatného likvidátora poistných udalostí alebo ak táto osoba nevykonáva činnosť poisťovacieho sprostredkovateľa alebo samostatného likvidátora poistných udalostí najmenej po dobu 24 po sebe idúcich kalendárnych mesiacov. Česká národná banka svojím rozhodnutím zruší zápis v registri aj v prípade smrti fyzickej alebo právnickej osoby. V prípade ak rozhodnutie o zrušení zápisu nadobudlo účinnosť, registrovaná osoba musí Českej národnej banke odovzdať osvedčenie o zápise do registra

Každý z poisťovacích sprostredkovateľov je oprávnený vykonávať svoju činnosť len v rámci postavenia vymedzeného pri registrácii do registra, ktorý spravuje Česká národná banka. Zákon však nevyklučuje možnosť registrácie poisťovacieho sprostredkovateľa ako poisťovacieho makléra a popri tom aj ako poisťovacieho agenta, pokiaľ spĺňa podmienky stanovené zákonom.

Viacnásobná registrácia je zaujímavým momentom platného zákona o poisťovacích sprostredkovateľoch. Napríklad legislatíva Slovenskej republiky takúto možnosť nepripúšťa. Sprostredkovatelia môžu byť registrovaní len v kategóriách finančný agent (samostatný, podriadený, viazaný) prípadne finančný poradca .

V prílohe A uvádzam prehľadnú tabuľku spoločných charakteristík poisťovacích sprostredkovateľov.

5.2 Odborná spôsobilosť

V tejto práci viackrát uvádzam, že základnou črtou legislatívy EÚ je ochrana spotrebiteľa. Táto téma naberá na význame najmä s ohľadom na krízové pomery na finančných trhoch, kedy sa vlády snažia viac či menej ochrániť finančné prostriedky, úspory a investície občanov.

Z tohto dôvodu boli aj v zákone o sprostredkovateľoch určené podmienky na profesijné požiadavky kladené na sprostredkovateľov a likvidátorov. Upravuje ich §18 predmetného zákona. Kvalifikačné požiadavky sú pre sprostredkovateľov poistenia stanovené podľa stupňa odbornej spôsobilosti, ktorý má byť dosiahnutý.

V prípade ak všeobecná odborná spôsobilosť nie je dosiahnutá špecializáciou dotknutej osoby minimálne dosiahnutím stredoškolského vzdelania, bude treba vykonať odbornú skúšku. V päťročných intervaloch musí subjekt vykonať takzvaný doškoloovací kurz.³⁵ Odborná skúška sa vykonáva v inštitúcii, ktorá poskytuje vzdelávacie programy zamerané na dosiahnutie odbornej spôsobilosti (platí pre viazaného poisťovacieho sprostredkovateľa, podriadeného poisťovacieho sprostredkovateľa, výhradného poisťovacieho agenta a samostatného likvidátora poistných udalostí).

Skúšobná komisia musí byť zložená najmenej z troch členov menovaných bankovou radou Českej národnej banky (platí pre poisťovacieho agenta a poisťovacieho makléra).³⁶

Zákon ďalej vymedzuje tri kvalifikačné stupne odbornej spôsobilosti:

a) Základný kvalifikačný stupeň odbornej spôsobilosti:

Dosiahnutie tohto stupňa preukazuje viazaný poisťovací sprostredkovateľ a podriadený poisťovací sprostredkovateľ, ktorý taktiež musí preukázať všeobecné znalosti, znalosti v rozsahu odborného minima pre základný stupeň odbornej spôsobilosti, znalosti poistných produktov, ktorých sprostredkovanie ponúka a schopnosť riadne ich klientovi vysvetliť.

b) Stredný kvalifikačný stupeň odbornej spôsobilosti:

Osoba, ktorá mieni vykonávať činnosť poisťovacieho agenta musí preukázať všeobecné znalosti, znalosti v rozsahu odborného minima pre stredný stupeň odbornej spôsobilosti, najmenej 2-ročnú odbornú prax, znalosť poistných produktov, schopnosť riadne tieto produkty klientovi vysvetliť, schopnosť

³⁵ Lehota na vykonanie doškoloovacieho kurzu je do 6 mesiacov po uplynutí každých piatich rokov od registrácie. §18 odst. 9 zákona o poisťovaciích sprostredkovateľoch.

³⁶ Úřední sdělení ČNB ze dne 22.2.2008 o vydání Zkušebního řádu pro odborné zkoušky PA a PM

vykonať analýzu konkurenčných produktov poisťovní, v ktorých mene jedná, schopnosť ponúknuť klientovi produkt, ktorý zodpovedá jeho požiadavkám.

c) Vyšší kvalifikačný stupeň odbornej spôsobilosti:

Tento stupeň môže dosiahnuť poisťovací maklér, ktorý musí preukázať všeobecné znalosti, znalosti v rozsahu odborného minima pre vyšší stupeň odbornej spôsobilosti, najmenej 4-ročnú odbornú prax, znalosť poisťných a zaistných produktov, schopnosť vysvetliť klientovi tieto produkty, schopnosť vykonať analýzu konkurenčných produktov poisťovní, schopnosť ponúknuť klientovi produkt, ktorý zodpovedá jeho požiadavkám.

Výnimka z podmienok odbornej spôsobilosti je možná pre sprostredkovateľov s domovským členským štátom iným ako Česká republika.

5.3 Dôveryhodnosť

Ďalšou podmienkou, ktorú musí osoba spĺňať pri výkone sprostredkovateľskej činnosti je podmienka dôveryhodnosti, upravená v §19 a 20 zákona o poisťovacích sprostredkovateľoch. Jeho prijatím nastalo oddelenie podmienok bezúhonnosti pre poisťovne a sprostredkovateľov. V § 19 je definovaná bezúhonnosť fyzickej osoby a § 20 zákona bezúhonnosť právnickej osoby.

V zmysle zákona sa za dôveryhodnú osobu sa považuje fyzická osoba spôsobilá k právnym úkonom, ktorá nebola právoplatne odsúdená za majetkový alebo hospodársky trestný čin, alebo iný úmyselný trestný čin, nebola za posledných 5 rokov členom štatutárneho orgánu alebo iného orgánu právnickej osoby, na ktorú bol vyhlásený konkurz, nebolo jej odňaté povolenie na vykonávanie činnosti poisťovacieho sprostredkovateľa a nebolo na jej majetok vydané rozhodnutie o úpadku.

V prípade právnických osobách musia tieto podmienky spĺňať všetky osoby, ktoré sú členmi štatutárneho alebo dozorného orgánu, nesmeli jej byť odobraté oprávnenie na vykonávanie činnosti poisťovacieho sprostredkovateľa pre

porušenie zákonom stanovených podmienok a na jej majetok nebol vyhlásený konkurz.

Naproti tomu sa v európskej smernici o poisťovacích sprostredkovateľoch používa pojem bezúhonnosti. Za bezúhonného sa považuje ten, kto nemá záznam v Registri trestov za majetkové delikty alebo iné trestné činy súvisiace s finančnou činnosťou a ktorého majetok nebol vyhlásený konkurz.

„Zákon o poisťovacích sprostredkovateľoch spomína obidva pojmy – bezúhonnosť a dôveryhodnosť, pričom bezúhonnosť podraduje pojmu dôveryhodnosti tak, že je v ňom obsiahnutá.“³⁷

Motiváciou rozšírenia týchto ustanovení bola už spomínaná ochrana klienta najmä pred osobami, ktoré už v minulosti konali protizákonne, resp. protispoločensky.

Dôveryhodnosť sa preukazuje čestným vyhlásením. O jej strate je sprostredkovateľ povinný bezodkladne informovať Českú národnú banku a nesmie ďalej vykonávať činnosť sprostredkovateľa. Stratu bezúhonnosti je potrebné aj podložiť konkrétnymi faktami, ktoré mali za následok vznik danej skutočnosti.

V prípade, že má sprostredkovateľ povinnosť menovať zodpovedného zástupcu, činí oznamovaciu povinnosť v súvislosti so stratou dôveryhodnosti fyzickej osoby tento menovaný, inak takto činí štatutárny orgán. Ak dôveryhodnosť stratí zodpovedný zástupca, je sprostredkovateľ alebo samostatný likvidátor povinný v lehote do 15 dní od kedy sa o tejto skutočnosti dozvedel a povinnosť vymenovať nového zodpovedného zástupcu.

³⁷ ŠKOPOVÁ, V., MUSILOVÁ, R., KRUPIČKOVÁ, H. *Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a smaostatných likvidátorech pojistných událostí a předpisy související. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C.H.Beck, 2006.

V prípade zahľadania odsúdenia sa uplatní právna fikcia a na sprostredkovateľa je hladené ako keby nebol odsúdený. Ak bol odsúdený za viacero súbežných trestných činov, nie je možné zahladiť odsúdenie, pokiaľ neuplynú lehoty najdlhšieho trestu.

5.4 Informačná povinnosť

V zákone o poisťovacích sprostredkovateľoch je pre každú osobu, ktorá vykonáva sprostredkovateľskú činnosť v oblasti poisťovníctva vymedzený rad informačných povinností.³⁸

Ide najmä o to, aby vykonávali svoju činnosť s odbornou starostlivosťou, chránili záujmy spotrebiteľa, neudávali nesprávne, neúplné a nepravdivé informácie alebo nezamĺčali informácie o poskytovaných službách.

Na žiadosť sú povinní predložiť klientovi, poisťovni alebo zaistovni osvedčenie o zápise do registra a zabezpečiť verejnú dostupnosť údajov o svojom zápise v registri, pokiaľ sprostredkovateľskú činnosť vykonáva prostredníctvom systému, ktorý umožňuje diaľkový prístup. Ďalej sú povinní informovať klienta na základe žiadosti o svojom odmeňovaní.

Sprostredkovateľ má pred uzavretím zmluvy alebo pri jej zmene povinnosť klientovi alebo poistníkovi oznámiť obchodný názov, sídlo firmy, osoby oprávnené konať v mene firmy, register v ktorom je registrovaný, spôsob, ktorým je možné overiť jeho zápis v registri, akýkoľvek priamy alebo nepriamy podiel na hlasovacích právach a kapitále poisťovne s ktorou má byť poistenie dojednané ak prevyšuje 10%, či má poisťovňa, s ktorou má byť poistenie dojednané alebo osoba ovládajúca danú poisťovňu, priamy alebo nepriamy podiel na hlasovacích právach a kapitále sprostredkovateľa prevyšujúci 10%.

³⁸ §21 zákona o poisťovacích sprostredkovateľoch

Klient musí dostať informáciu, akým spôsobom môže podať sťažnosť, prípadne žalobu na sprostredkovateľa. Zaujemca o poistenie musí vedieť či sprostredkovateľ sprostredkováva daný produkt pre jednu poisťovňu alebo pre viacero poisťovní a na jeho žiadosť mu tieto poisťovne uviesť. Ak pre klienta vykonáva analýzu ponúk poisťovní, musí ich do ponuky zaradiť dostatočný počet, aby mohol podľa odborných kritérií urobiť záver zodpovedajúci aktuálnym požiadavkám klienta a svoje odporúčenie odôvodniť. Tejto povinnosti je zbavený ak sprostredkováva poistenie veľkých rizík, prípadne zaistenia.

Na klientovu žiadosť, alebo ak je to nevyhnutné, môžu byť informácie poskytnuté ústne alebo telefonicky. V takomto prípade je poisťovací sprostredkovateľ povinný informácie dodatočne poskytovať písomne alebo na nosiči dát, ktorý je klientovi prístupný, jasne, presne a zrozumiteľnou formou a v úradnom jazyku členského štátu, v ktorom sa zjednáva poistenie, alebo v inom dohodnutom jazyku, pokiaľ nebolo dohodnuté inak.

Dôležitou súčasťou obchodnej praxe je vytvorenie záznamu z rokovania, ktorý by mal byť podpísaný obidvomi stranami a mal by zachytiť splnenie informačnej povinnosti sprostredkovateľa, požiadavky klienta a ponúknutý produkt.

5.5 Povinnosť mlčanlivosti

Sprostredkovateľ potrebuje pre odporúčenie vhodného produktu klientovi poznať dôverne jeho finančnú situáciu. Tieto informácie by nemal ani po zániku činnosti využiť ani v svoj prospech ani v neprospech dotyčnej osoby.

Podľa zákona o poisťovacích sprostredkovateľoch má sprostredkovateľ povinnosť zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, ktoré sa dozvedel pri výkone svojej činnosti, nesmie ich zneužiť vo svoj prospech alebo v prospech iného. Zodpovedá za škodu spôsobenú pri výkone svojej činnosti, pokiaľ sa nepreukáže, že vzniku škody nemohli, ani s vynaložením náležitého úsilia, zabrániť.

6 KATEGÓRIE POISŤOVACÍCH SPROSTREDKOVATEĽOV³⁹

Za základné kritérium klasifikácie alebo rozdelenia poisťovacích sprostredkovateľov môžeme považovať skutočnosť, či svoju činnosť vykonávajú na základe existencie zmluvného vzťahu s poisťovňou, alebo naopak zmluvného vzťahu so záujemcom o sprostredkovanie poisťovacej prípadne zaistovacej zmluvy. Charakter ich činnosti bude totiž touto skutočnosťou zásadne ovplyvnený.

Zákon o poisťovacích sprostredkovateľoch charakterizuje jednotlivé subjekty, podnikajúce v poisťovníctve a ich činnosti nasledovne:

Poisťovacím agentom je ten, kto zastupuje záujmy poisťovne na základe zmluvy (predáva produkty poisťovne záujemcovi o poistenie).

Poisťovacím alebo zaistovacím maklérom je ten, kto zastupuje na trhu záujmy klientov poisťovní (obstaráva na trhu produkty vhodné pre záujemcu poistenia).

Zaistovacím maklérom je ten, kto zastupuje záujmy poisťovní/zaistovní na zaistnom trhu.

Sprostredkovatelia sa v poisťovníctve využívali už od dávna. V období prvej ČSR to boli najmä dve kategórie: konateľ sprostredkujúci, konateľ splnomocnený. Konateľ sprostredkujúci rokovanie, mohol prijímať návrhy na poistenie, výpovede zmlúv, doručovať poistky.

Splnomocnený jednatel bol splnomocnený uzatvárať poistné zmluvy, robiť ich zmeny, prípadne ich ukončovať.

³⁹ Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samotných likvidátorech pojistných událostí

Je dôležité poukázať na to, že počet druhov poisťovacích sprostredkovateľov podľa §4 a n. zákona o poisťovacích sprostredkovateľoch je podstatne širší ako kategórie, ktoré uvádzam vyššie. Zákon definuje šesť registračných skupín:

- a) viazaných poisťovacích sprostredkovateľov (ďalej len „VPZ“),
- b) podriadených poisťovacích sprostredkovateľov (ďalej len „PPZ“),
- c) výhradných poisťovacích agentov (ďalej len „VPA“),
- d) poisťovacích agentov (ďalej len „PA“),
- e) poisťovacích maklérov (ďalej len „PM“) a
- f) poisťovacích sprostredkovateľov s domovským štátom iným, než je Česká republika.

Základným kritériom na ich odlišenie však naďalej zostáva, ktorý subjekt je protistranou zmluvného vzťahu, na základe ktorého sprostredkovateľská činnosť vzniká. V prípade poisťovacích agentov, výhradných poisťovacích agentov a viazaných poisťovacích sprostredkovateľov je základom sprostredkovateľskej činnosti zmluva medzi sprostredkovateľom a poisťovňou. Rozdiel medzi uvedenými druhmi sprostredkovateľov spočíva iba v miere výlučnosti ich činností voči danej poisťovni. Naopak poisťovací makléri vykonávajú svoju činnosť na základe zmluvy uzavretej so záujemcom o poistenie. Za špecifický druh môžeme považovať podriadených poisťovacích sprostredkovateľov, ktorí môžu vyvíjať svoju činnosť ako na strane agenta, tak na strane makléra v kvázi zamestnaneckom vzťahu, zmluvným základom ich činnosti je teda zmluva s agentom alebo maklérom samotným, čím dochádza k reťazeniu zmlúv, spôsobujúca neprehľadnosť a neistotu. Ďalšou špecifickou kategóriou sú zahraniční poisťovací agenti, ktorí budú svoju činnosť vykonávať tiež buď na strane agenta alebo na strane makléra, podľa toho, aké je ich korešpondujúce oprávnenie v ich vlastnom domovskom štáte. Poukazujem tu na nekonzistentnú

terminológiu, ktorú zákon pri pomenovaní jednotlivých druhov sprostredkovateľov používa.⁴⁰

V zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2002/92/ES sa kategórie sprostredkovateľov limitujú na sprostredkovateľov poistenia, sprostredkovateľov zaistenia a zmluvne viazaných sprostredkovateľov.

Sprostredkovateľom poistenia je v zásade každá osoba (fyzická/právnická), ktorá za odmenu vykonáva takúto činnosť.

Sprostredkovateľom zaistenia je rovnako každá osoba (fyzická/právnická), ktorá za odmenu vykonáva takúto činnosť.

Zmluvne viazaným sprostredkovateľom je fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva takúto činnosť pre jednu alebo viacero poisťovní, v ich mene a na ich účet v produktoch, ktoré si navzájom nekonkurujú ale neinkasuje poistné ani nevypláca poistné plnenia. Za jeho činnosť neobmedzene ručia poisťovne podľa ponúkaných produktov.

Súčasná legislatíva definuje jednotlivé kategórie nasledovne:

6.1 Viazaný poisťovací sprostredkovateľ

Za viazaného poisťovacieho sprostredkovateľa sa považuje každá osoba, ktorá vykonáva sprostredkovateľskú činnosť v oblasti poisťovníctva v mene a na účet jednej alebo viacerých poisťovní. Je ním na základe tohto zákona aj osoba vykonávajúca sprostredkovateľskú činnosť, v rámci ktorej ponúka poistenie ako doplnkovú službu poisťovacieho sprostredkovateľa poskytovaných služieb. Je viazaný písomnou zmluvou uzavretou s poisťovňou v mene a na účet ktorej jedná a ktorej pokynmi sa riadi. Do jeho právomoci nepatrí inkasovanie poistného a vyplácanie poistného plnenia. V prípade viazaného poisťovacieho

⁴⁰ Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samotných likvidátorech pojistných událostí

sprostredkovateľa, ktorý uzavrel zmlúv s rôznymi poisťovňami, nie je oprávnený ponúkať produkty spolupracujúcich poisťovní, ktoré si sú vzájomne konkurenčné. Za škody ním spôsobené pri výkone sprostredkovateľskej činnosti zodpovedá poisťovňa, ktorej produkt viazaný poisťný sprostredkovateľ poskytoval. Zo zákona mu vyplýva povinnosť zápisu do registra, ktorý vedie Česká národná banka, v postavení viazaného poisťného sprostredkovateľa, taktiež musí spĺňať podmienky dôveryhodnosti a podmienky základného kvalifikačného stupňa odbornej spôsobilosti.

Viazaný sprostredkovateľ je obmedzený zmluvou s poisťovňou, s ktorou má pre daný produkt uzatvorenú zmluvu. Možnosť ponúkať jeden alebo viacero produktov (nekonkurenčných s inými poisťovňami s ktorými môže mať takisto uzatvorenú zmluvu) je na jednej strane nevýhoda oproti sprostredkovateľom ponúkajúcim záujemcovi o poistenie celú škálu produktov, na druhej strane však je táto nevýhoda vyvážená dobrou marketingovou podporou od poisťovne, pre ktorú predstavuje špecializovaný distribučný kanál. Pri rôznorodosti poisťných produktov na trhu sa však nedá vylúčiť určitý presah produktových benefitov pre ponúkaný druh poistenia, čo môže skomplikovať dodržanie podmienky nekonkurencieschopnosti produktov, ktoré viazaný sprostredkovateľ pre poisťovne sprostredkúva.

6.2 Podriadený poisťovací sprostredkovateľ

Základná charakteristika podriadeného poisťovacieho sprostredkovateľa je obsiahnutá v §6 zákona č. 38/2004 Sb. Podriadený poisťovací sprostredkovateľ spolupracuje pri výkone svojej činnosti s poisťovacím agentom, výhradným poisťovacím agentom alebo poisťovacím maklérom na základe písomnej zmluvy. Zo zákona mu vyplýva povinnosť riadiť sa pokynmi sprostredkovateľa, a koná v jeho mene a na jeho účet. Do je ho právomocí nepatrí inkasovanie poisťného a sprostredkovanie plnenia z poisťných a zaist'ovacích zmlúv. Odmeňovaný je poisťovacím sprostredkovateľom, v ktorého mene a na účet koná, a ktorý taktiež nesie zodpovednosť za škody spôsobené pri výkone sprostredkovateľskej činnosti. Má zákonnú povinnosť zápisu do registra a popri tom spĺňať podmienky dôveryhodnosti a zákonom stanovené podmienky pre základný kvalifikačný stupeň odbornej spôsobilosti.

Podriadený sprostredkovateľ je obvykle subjekt, ktorý má na trhu potenciál sprostredkovať poistenie ako svoju hlavnú činnosť (prípadne vedľajšiu činnosť) avšak nie je usposobený (prípadne neplánuje usposobiť sa) na splnenie všetkých zákonných požiadaviek, ktoré sú predpísané pre ostatné kategórie.

V súčasnosti sa sprostredkovatelia na trhu spájajú do určitých „sietí“, s tým, že fungujú ako podriadený sprostredkovatelia firmy, ktorá má na trhu dobré postavenie a z toho aj vyplývajúce podmienky spolupráce s poisťovňami. V prípade Českej republiky je napríklad takýmto príkladom sieť vytvorená firmou INSIA, ktorá patrí k trhovým lídrom.

Ďalšou aplikáciou môžu byť napríklad call centrá, ktoré okrem iných produktov predávajú aj poistenia a ich registrácia na poisťovacieho agenta by ich významne administratívne zaťažila.

6.3 Poisťovací agent

Poisťovací agent je na základe ustanovenia §7 oprávnený vykonávať sprostredkovateľskú činnosť v oblasti poisťovníctva na základe písomnej zmluvy, v mene a na účet jednej alebo viacerých poisťovní. Pri výkone svojej činnosti je viazaný vnútornými predpismi poisťovne, v ktorej mene a na účet koná a pokiaľ tak bolo dohodnuté v písomnej zmluve je oprávnený inkasovať poistné a sprostredkovať plnenia z poistných zmlúv. Ak tak bolo vopred dohodnuté, poisťovací agent je povinný udržiavať likvidnú finančnú istinu vo výške 4% z ročného objemu ním prijatého poistného, avšak najmenej vo výške 17 000 EUR, alebo pri prevode poistného či poistného plnenia používať len špeciálne zriadené účty na tento účel.

Ďalej musí byť zapísaný do registra a spĺňať podmienky dôveryhodnosti a zákonom stanovené podmienky pre stredný kvalifikačný stupeň odbornej spôsobilosti a vzťahuje sa na neho aj povinnosť poistenia pre prípad zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone tejto činnosti a to na území celého Európskeho hospodárskeho priestoru, s obmedzením poistného plnenia najmenej vo výške, ktorá zodpovedá hodnote 1 200 000 EUR na každú poistnú udalosť a v prípade viacerých udalostí v priebehu jedného kalendárneho roka najmenej vo

výške 1 700 000 EUR, pokiaľ sa poisťovňa, pre ktorú poisťovací agent vykonáva sprostredkovateľskú činnosť nezaviazala na plnenie tejto povinnosti.

Poisťovací agent je orientovaný na ponukovú stránku predaja finančných produktov poisťovní, tzn., že záujemcovi o poistenie ponúkne vhodný produkt z portfólia poisťovní s ktorými spolupracuje (na rozdiel od makléra, ktorý na základe identifikácie potrieb klienta sa snaží vhodný produkt na trhu zaobstarať).

6.4 Výhradný poisťovací agent

Výhradný poisťovací agent na základe §6a vykonáva sprostredkovateľskú činnosť v oblasti poisťovníctva prostredníctvom písomnej zmluvy a to v mene a na účet jedinej poisťovne. Je povinný riadiť sa vnútornými predpismi poisťovne, v ktorej mene a na ktorej účet jedná, ak tak bolo dohodnuté môže byť oprávnený aj na vyberanie poistného alebo sprostredkovať plnenia z poistných zmlúv. Ak tak bolo dohodnuté výhradný poisťovací agent je povinný udržiavať likvidnú finančnú istinu vo výške 4% z ročného objemu ním prijatého poistného, avšak najmenej vo výške 17 000 EUR, alebo pri prevode poistného či poistného plnenia používať len špeciálne zriadené účty na tento účel. V tomto prípade môže ísť aj o bankový účet poisťovne, ak je z neho jasné ktorý výhradný poisťovací agent naň finančnú čiastku vložil a v akej výške. Výhradný poisťovací agent je odmeňovaný poisťovňou, pre ktorú vykonáva sprostredkovateľskú činnosť. Tak ako aj pri iných sprostredkovateľov v oblasti poistenia sa zapisuje do registra vedeného Českou národnou bankou, spĺňať podmienky dôveryhodnosti a základného kvalifikačného stupňa odbornej spôsobilosti (na rozdiel od poisťovacieho agenta, ktorý musí spĺňať stredný kvalifikačný stupeň odbornej spôsobilosti). Poisťovňa, v ktorej mene a na účet výhradný poisťovací agent jedná je zodpovedná za škody spôsobené pri výkone tejto činnosti.

Výhradní agenti sú väčšinou špecialisti na istý druh poistenia a majú určitú afinitu s poisťovňou, s ktorou spolupracujú. Podobne ako viazaný sprostredkovateľ majú obvykle významnú podporu tejto poisťovne či už v oblasti marketingu, prípadne prevádzkových potrieb (informačný systém, kancelárske priestory a pod.).

Keďže celé ručenie za ich činnosť preberá poisťovňa, podmienky ich spolupráce sú obvykle zmluvne striktné vymedzené.

6.5 Poisťovací maklér

Základná charakteristika postavenia a činnosti poisťovacieho makléra je obsiahnutá v § 8 zákona č. 38/2004 Sb.. Poisťovací maklér je na základe tohto zákona pri výkone svojej činnosti viazaný obsahom zmluvy, ktorú uzatvoril so záujemcom o poistenie alebo zaistenie. Vzhľadom na obsah zmluvy poisťovací maklér s klientom spracováva komplexné analýzy poistných rizík, návrhy poistných a zaistných programov, vykonáva konzultačnú a poradenskú činnosť, spravuje poistné a zaistovacie zmluvy a sleduje lehoty k ich revízii, spolupracuje pri likvidácii poistných udalostí. Maklér musí spĺňať podmienky zápisu do registra, podmienku dôveryhodnosti a vyššieho kvalifikačného stupňa odbornej spôsobilosti. Odmeňovaný je zvyčajne poisťovňou alebo zaistovňou, pokiaľ sa s danou poisťovňou a s poistníkom nedohodlo inak.

Poisťovací maklér musí byť po celý čas trvania sprostredkovateľskej činnosti poistený pre prípad zodpovednosti za škodu, ktorú pri jej výkone spôsobil, toto poistenie musí byť účinné na celom území Európskeho hospodárskeho priestoru a s limitom poistného plnenia najmenej vo výške 1 200 000 EUR na každú poistnú udalosť, v prípade ak dôjde k viacerým poistným udalostiam počas jedného roka tak najmenej vo výške 1 700 000 EUR. V prípade ak bol poisťovací maklér poverený prijímaním poistného od poistníka alebo výplaty poistného plnenia od poisťovne, je na základe zákona povinný udržiavať likvidnú finančnú istinu vo výške 4% z ročného objemu ním prijatého poistného, avšak najmenej vo výške 17 000 EUR, alebo pri prevode poistného či poistného plnenia používa len špeciálne zriadené účty na tento účel.

Poisťovací maklér je kategóriou poskytujúcou najkomplexnejší rozsah služieb na trhu. V súčasnosti nastáva posun od odmeňovania len poisťovňou ku kombinovanej odmene poisťovňa verzus klient, prípadne k honorárovej odmene len od klienta. V takomto prípade sa činnosť makléra stáva absolútne nezávislou od poisťovní na trhu a dostáva sa na úroveň iných druhov poradenstva (advokáti, daňoví poradcovia a pod). Za škody spôsobené ich činnosťou ručia sami. Z hore

uvedených dôvodov aj kvalifikačné požiadavky na odbornú spôsobilosť (vyšší kvalifikačný stupeň) zodpovedajú rozsahu poskytovaných služieb. V praxi sa pri makléroch, ktorí sprostredkovávajú tzv. veľké riziká stretáme s tým, že ich limit poistenia zodpovednosti niekoľkonásobne prevyšuje zákonný limit, čo je určite v prospech ochrany nielen klient ale aj makléra samotného.

6.6 Poist'ovací sprostredkovateľ, ktorého domovským členským štátom nie je Česká republika

Poist'ovací sprostredkovateľ, ktorého domovským štátom nie je Česká republika je oprávnený vykonávať sprostredkovateľskú činnosť v oblasti poisťovníctva na jej území len v takom rozsahu v akom je oprávnený vykonávať túto činnosť vo svojom domovskom členskom štáte. Musí splniť informačnú povinnosť tým spôsobom, že informuje o tomto zámere príslušný orgán dohľadu svojho domovského štátu. Česká národná banka uloží danému poisťovaciemu sprostredkovateľovi základné podmienky vykonávania jeho činnosti v Českej republike a zapíše ho do registra do jedného mesiaca odo dňa obdržania identifikačných údajov a potvrdenia orgánu dohľadu o jeho zápise do registra, ktorý je zriadený v jeho domovskom členskom štáte. Po uplynutí jedného mesiaca odo dňa kedy bol informovaný príslušným orgánom dohľadu svojho domovského štátu o splnení informačnej povinnosti voči Českej národnej banke, môže začať vykonávať svoju činnosť na území Českej republiky.

Poist'ovací sprostredkovateľ, ktorého domovským štátom nie je Česká republika, môže sprostredkovateľskú činnosť vykonávať na území Českej republiky na základe práva zakladať pobočky alebo na základe slobody dočasne poskytovať služby.

Vstupom Českej republiky do Európskej únie sa rozšírili aktivity sprostredkovateľov z iných členských štátov na územie Českej republiky. Ide najmä o obchodné spoločnosti zo susediacich štátov, prípadne Veľkej Británie a Nemecka. Takéto spoločnosti väčšinou poskytujú servis pobočkám svojich klientov, ktorí investujú v Českej republike. Pomerne často je možné pozorovať aj činnosť českých sprostredkovateľov na území iných členských štátov. Z dôvodu jazykovej, kultúrnej a legislatívnej príbuznosti je čoraz častejšou krajinou

podnikania napr. Slovenská republika, kde makléri pôsobia na základe jednotného pasu, prípadne prostredníctvom vytvorenej organizačnej zložky – pobočky.

Sprostredkovanie poistenia sa rozšírením Európskej únie vyvinulo do mimoriadne internacionálneho druhu podnikania, ktorý je stále na vzostupnej krivke. Rozsiahlejšia harmonizácia práva na úrovni Európskej únie a členských štátov by určite prispela k určitému zrovnoprávneniu podmienok podnikania jednotlivých subjektov v rámci Európskej únie. Pri súčasnom právnom stave sa totiž zahraničné subjekty podnikajúce na základe „domovskej“ licencie a vice versa môžu dostať do určitej nerovnováhy oproti domácim subjektom (možnosť prípadne nemožnosť viacnásobnej registrácie a pod.).

6.7 Samostatný likvidátor

Novelizáciou zákona bola zavedená aj nová kategória a to samostatný likvidátor poistných udalostí, preto sa o ňom okrajovo tiež zmienim, nakoľko je platným a oprávneným subjektom na poistnom trhu.

Jeho hlavnou úlohou je pre poisťovne s ktorými má zmluvu vykonávať šetrenie škodových resp. poistných udalostí za účelom určenia rozsahu poistného plnenia (prípadne jeho zamietnutia). Poistnú zmluvu profesijnej zodpovednosti uzatvára na limit ekvivalentu 500.000 EUR na udalosť a 1.000.000 EUR agregovane za rok.

Samostatný likvidátor supluje tradičnú činnosť poisťovne – likvidáciu škôd – čím odbreňuje administratívne náklady poisťovne a umožňuje jeho špecializáciu na určité druhy škôd, čo pre poisťovne menšej veľkosti nie je možné.

V dnešnej dobe existuje viacero poisťovní, ktoré sa sústreďujú na „core business“ čo je v ich prípade ohodnotenie a upisovanie rizika a ostatné činnosti ako distribúcia produktov, likvidácia, a pod. Zveruje externým dodávateľom formou outsourcingu. Pre tento druh poisťovní je možnosť existencie samostatného likvidátora a legislatívna úprava jeho činnosti vítanou legislatívnou aktivitou.

7 DOHLAD NAD VYKONÁVANÍM ČINNOSTI POISŤOVACIEHO SPROSTREDKOVATEĽA

Ochrana spotrebiteľa, viackrát spomenutá v tejto práci, a ktorá je jednou z ťažiskových tém európskej legislatívy je transponovaná aj do ustanovení zákona o sprostredkovateľoch, a to konkrétne častí zákona, ktoré sa týkajú dohľadu nad subjektmi pôsobiacimi v poisťovníctve. Klienti finančných inštitúcií, respektíve prirodzené trhové mechanizmy, nie sú schopné dostatočne kontrolovať a regulovať činnosť subjektov v poisťovníctve, a preto je táto úloha imanentná štátu. *„Štát, celkom jednoznačne, má záujem na odvetví poisťovníctva ako regulátor. Má záujem, tak ako tomu bolo pred takmer 200 rokmi, aby existovali zákony, umožňujúce existenciu trhového prostredia a činnosť jednotlivých subjektov poisťovného trhu.“⁴¹*

Činnosť regulátora preberá na seba štát tým, že určuje pravidlá podnikania pre jednotlivé subjekty na trhu, na druhej strane dohľad je zverený nezávislej inštitúcii, Českej národnej banke.

V porevolučných dejinách bol dozor v poisťovníctve upravený v zákone o poisťovníctve z roku 1991, ktorý ustanovil Ministerstvo financií ako orgán štátneho dozoru. Medzi jeho základné činnosti patrilo vydávanie povolení k podnikaniu v poisťovníctve, kontrola plnenia právnych predpisov a opatrení vydaných Ministerstvom financií, ako aj kontrola hospodárenia poisťovní, zaistovní a iných subjektov, ktorým bolo udelené povolenie k podnikaniu v poisťovníctve.

Sprostredkovatelia sa v tejto právnej úprave v rámci dozoru spomínali len okrajovo, nakoľko sprostredkovatelia vykonávajúci činnosť pre tuzemské poisťovne povolenie nepotrebovali, a tým pádom ani nespádali pod dozorný

⁴¹KŘIVOHLÁVEK, Václav.: *Stát a jeho úloha v pojišťovníctví*. Pojistný obzor, 2007, s. 12-13.

orgán. Povolenie sa týkalo len sprostredkovateľov, ktorí vykonávali činnosť pre zahraničné poisťovne.

Ďalšou právnou normou, ktorá upravovala dozor v poisťovníctve, bol zákon o poisťovníctve z roku 1999. Dozorným orgánom bolo tak ako aj v predchádzajúcej právnej úprave poisťovníctva Ministerstvo financií s rozšírenými kompetenciami. Zákon ustanovil, že dozoru podliehajú osoby vykonávajúce v Českej republike sprostredkovateľskú činnosť v poisťovníctve. Registrácia bola však ustanovená len pre poisťovacích maklérov a nie agentov.

Vysvetlenie tohto prístupu uvádza Čejková: *„Poisťovací agenti konajú menom a na účet poisťovne. Preto zákon predpokladá, že nevyžadujú osobitnú reguláciu. Poisťovací alebo zaistovací makléri vykonávajú naopak sprostredkovateľskú činnosť slobodne pre tretiu osobu, ktorá mieni s poisťovňou uzatvoriť poisťovnú zmluvu, alebo na základe zmluvy s poisťovňou. Preto pre makléra zákon zakotvil nutnosť splnenia ďalšej podmienky: registrácie na Ministerstve financií.“*⁴²

Od marca roku 2006 vykonáva dohľad nad činnosťou poisťovacích sprostredkovateľov so sídlom alebo bydliskom na území Českej republiky a tretích štátov Česká národná banka. Táto pôsobnosť prešla na základe zákona č. 57/2006 Sb., o zmene zákonu v súvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem. Dohľad nad poisťovacími sprostredkovateľmi s domovským členským štátom, ktorým nie je Česká republika, pôsobiacich na jej území vykonáva príslušný orgán dohľadu domovského členského štátu poisťovacieho sprostredkovateľa. Českej národnej banke je zákonom stanovená povinnosť vymieňať si s orgánom dohľadu členského štátu informácie o poisťovacích sprostredkovateľoch, ktorým boli uložené sankcie alebo opatrenia smerujúce k náprave, ak hrozí ich zrušenie zápisu v registri, alebo na dožiadanie⁴³.

⁴² ČEJKOVÁ, V., NEČAS, S. *Pojistný trh: distanční studijní opora*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005, s. 19.

⁴³ §22 odst. 3 veta druhá zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích

„Všeobecne možno za dozor považovať aktivitu, ktorej podstatou je pozorovanie určitej činnosti, alebo určitého stavu, na ktoré nadväzuje hodnotenie, poprípade tiež aplikácia prostriedkov smerujúcich k zaisteniu účelu sledovanej dozornej činnosti. Správny dozor sa uskutočňuje vo vonkajších vzťahoch verejnej správy - vo vzťahu k subjektom občianskej spoločnosti (fyzickým alebo právnickým osobám), teda mimo rámec vzťahov nadriadenosti a podriadenosti, vzťahov členských alebo vzťahov medzi subjektmi verejnej správy. Pozitívne právo celú záležitosť skôr zatemňuje, keď promiskue používa rôzne termíny napríklad dohľad, dozor, inšpekcia, kontrola revízia a previerka.“⁴⁴

Na základe vyžiadania Českou národnou bankou je poisťovaci sprostredkovateľ povinný predložiť doklady súvisiace s vykonávaním jeho činnosti. Zákon pre prípad znemožňovania alebo závažného sťažovania výkonu dohľadu umožňuje, aby bola poisťovaciemu sprostredkovateľovi v šesťmesačnej lehote od protiprávneho konania uložená poriadková pokuta⁴⁵. Demonštratívne zákon uvádza neposkytnutie potrebnej súčinnosti, čo pôsobí ako generálne sankčné ustanovenie.

Ďalej môže ČNB uložiť opatrenie vedúce k náprave a uloží lehotu do kedy má subjekt uviesť činnosť do súladu so zákonom. Pokiaľ toto opatrenie nebude viesť k náprave môže Česká národná banka na dobu najviac šesť mesiacov pozastaviť činnosť poisťovacieho sprostredkovateľa. Činnosť pozastaví aj v prípade, že subjektu zaniklo poistenie zodpovednosti, poisťovací agent alebo maklér neudržiava finančnú istinu a v prípade právnickej osoby, pokiaľ zodpovedný zástupca nesplňuje zákonné požiadavky.

Neplnenie povinností zodpovedným zástupcom môže mať pre neho veľmi negatívne dôsledky. V prípade zodpovedného zástupcu právnickej osoby, u ktorej ČNB nariadila zmenu, nemôže táto fyzická osoba po dobu desiatich rokov túto funkciu vykonávať nemôže však ani vykonávať funkciu poisťovacieho

⁴⁴ HENDRYCH, Dušan, et al.: *Správní právo: Obecná část. 7.* Vyd. Praha: C.H.Beck, 2009. s. 837.

⁴⁵ až do výšky 5 mil. Kč v úhrne do 20 mil. Kč

sprostredkovateľa ani likvidátora poistných udalostí. Myslím si osobne, že je to extrémna sankcia pre fyzickú osobu kvalifikovanú v oblasti poisťovníctva.

Zo zákona vyplýva pre poisťovacieho agenta a poisťovacieho makléra povinnosť predkladať Českej národnej banke ročné výkazy činnosti do 31. marca každého kalendárneho roka. Ročný výkaz musí obsahovať zoznam poisťovní a poisťovacích sprostredkovateľov, pre ktoré činnosť vykonával, objem uzavretých obchodov, ktoré za uplynulý kalendárny rok uzavrel, objem poistných plnení a objem preneseného (sprostredkovaného) poistného. V prípade ak je poisťovací makléř alebo poisťovací agent právnickou osobou, je správnosť a úplnosť ročného výkazu činnosti potvrdená podpisom zodpovedného zástupcu.

Česká národná banka je oprávnená ukladať pokuty až do výšky 10 mil. Kč za uvádzanie nesprávnych údajov fyzickým osobám za priestupky a právnickým osobám za správne delikty pokuty až do výšky jedného milióna korún českých. Právnická alebo podnikajúca fyzická osoba sa správneho deliktu dopustí aj vykonávaním činnosti v rozpore so zápisom v registri, žiada zloženie vstupného poplatku od osoby, ktorá sa má podieľať na sprostredkovateľskej činnosti alebo jej odmenu odvodzuje od získavania ďalších osôb pre túto činnosť.

7.1 Dohľad v Európskej únii

Orgány dohľadu členských štátov fungujú ako informačné miesta v prípade ak sa sprostredkovatelia poistenia rozhodnú svoje aktivity rozšíriť na územie iného členského štátu. Tieto mechanizmy sú zachytené v zákone o sprostredkovateľoch. Sprostredkovateľ je povinný oznámiť svoj zámer dozornému orgánu domovského členského štátu. Tento orgán je povinný v lehote jedného mesiaca odo dňa oznámenia upovedomiť jeho zámer dozornému orgánu krajiny, v ktorej má záujem podnikáť a súčasne informuje sprostredkovateľa o tom, že oznámil jeho zámer orgánu dohľadu príslušnej krajiny. Toto oznámenie je významné z hľadiska lehôt. Sprostredkovateľ môže zahájiť svoju činnosť na území príslušného štátu najskôr po uplynutí jedného mesiaca odo dňa kedy dostal informáciu domovského orgánu dohľadu o tom, že tento splnil informačnú povinnosť voči hostiteľskému orgánu dohľadu. V zmysle §14 je Česká národná banka povinná zapísať takého sprostredkovateľa do registra, a to v lehote do

jedného mesiaca odo dňa do identifikačných údajov a doručenia potvrdenia o registrácii od orgánu dohľadu sprostredkovateľa.

„Súčasná finančná kríza odhalila tiež systémové nedostatky európskeho rámca pre dohľad, ktorý aj po vytvorení jednotného vnútorného trhu zostáva roztrieštený na úrovni členských štátov; súčasne poukázala na významnú úlohu vzájomnej koordinácie medzi členskými štátmi a na legitímne poslanie celoeurópskych inštitúcií v tejto oblasti“⁴⁶

Reforma usporiadania orgánov dohľadu na úrovni Európskej únie začala práve v súvislosti s vypuknutím finančnej krízy. Európska komisia vytvorila pracovnú skupinu ktorej výsledkom bola Larosierová správa. Na základe konzultácií bolo vytvorených päť odporučených legislatívnych návrhov na základe ktorých v roku 2010 vznikli dva úplne nové orgány dohľadu a to Európska rada pre systémové riziká (ESRB) a Európsky systém orgánov finančného dohľadu (ESFS), ktorý sa skladá z národných orgánov dohľadu a troch poradných výborov, ktoré boli transformované na nadnárodné sektorové orgány dohľadu. Európsky výbor orgánov bankového dohľadu (CEBS) bol od 1.1.2011 nahradený Európskym orgánom pre bankovníctvo (EBA), Európsky výbor orgánu dozoru nad poisťovníctvom zamestnaneckým penzijným poistením (CEIOPS) bol premenený na Európsky orgán pre poisťovníctvo a zamestnanecké penzijné poistenie (EIOPA) a z Európskeho výboru regulátorov trhov s cennými papiermi (CESR) vznikol Európsky orgán pre cenné trhy (ESMA). Tieto nové sektorové orgány dohľadu sú súhrnne nazývané ESA – European Supervisory Authorities.

⁴⁶BOHM, Arnošt a MUŽÁKOVÁ, Karina,: *Pojišťovnictví a regulace finančních trhu*. Praha : Professional publishing, 2010. s. 72.

8 NOVÁ PRÁVNA ÚPRAVA POISŤOVACÍCH SPROSTREDKOVATEĽOV

V roku 2011 predložilo Ministerstvo financií pod spisovou značkou (čj.) 781/11 návrh zákona, ktorým sa mení zákon o poisťovacích sprostredkovateľoch. Ministerstvo týmto materiálom reaguje na vývoj trhu a skúsenosti Českej národnej banky pri výkone dohľadu a zároveň čiastočne zapracováva ustanovenia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES Solventnosť II. Rieši hlavne spôsob prístupu do odvetvia, požiadavky na odbornosť prostredníctvom akreditovaných osôb a dodržiavanie pravidla jednania so zákazníkom hlavne informačnú povinnosť.

Ministerstvo malo pôvodne úmysel predložiť do medzirezortného pripomienkového konania aj návrh zmien v oblasti odbornej spôsobilosti, nakoniec však po zásadných pripomienkach Českej národnej banky boli tieto návrhy vzhľadom k náročnosti aplikácie v súvislosti s počtom poisťovacích sprostredkovateľov vypustené. Medzirezortné pripomienkové konanie prebehlo v apríly a máji 2011 za zásadného príspevia Českej národnej banky a po predložení vláde bol nakoniec návrh odmietnutý Legislatívnym odborom vlády a vrátený na dopracovanie.

Podľa profesionálnych kruhov a ohlasu, aký si táto novela vyžiadala ide o kontroverzný materiál, ktorý navrhuje zmenu pravidiel v období legisvakačnej lehoty nového občianskeho zákonníku a čakania na novú revíziu smernice o poisťovacích sprostredkovateľoch. Napriek tomu si myslím, že je podstatné rozobrať tento návrh.

Návrh zákona zjednodušuje kategorizáciu poisťovacích sprostredkovateľov a združuje súčasných 5 kategórií sprostredkovateľov, ktorých domovským členským štátom je Česká republika do 2 kategórií podľa spôsobu vykonávania činnosti na viazaného sprostredkovateľa a samostatného sprostredkovateľa.

Viazaný poisťovací sprostredkovateľ má podľa návrhu vystupovať prostredníctvom zastúpeného (priame zastúpenie podľa občianskeho zákonníku),

teda menom a na účet poisťovne, alebo samostatného sprostredkovateľa, ktorý za neho môže vystupovať aj pred orgánom dohľadu aj v prípade registrácie. Ďalej nenesie za škodu spôsobenú pri výkone činnosť zodpovednosť.

Okrem zmieňovaných kategórií zavádza pre zrozumiteľnosť zákona definície pojmov zákazníka, vymedzuje maklérsku činnosť, zastúpeného a ďalšie pojmy. Zákazníkom rozumie záujemcu o poistenie, zaistenie a poisťníka (zmluvná strana zmluvy o poistení, platí poisťné). Zastúpeným je osoba, ktorej menom a na ktorej zodpovednosť viazaný sprostredkovateľ jedná v rámci priameho zastúpenia.

Samostatný sprostredkovateľ vykonáva činnosť na účet jednej alebo viac poisťovní alebo zaistovní, je plne zodpovedný za škodu spôsobenú pri výkone svojej činnosti a zároveň zodpovedný za škodu pri výkone sprostredkovateľskej činnosti viazaným sprostredkovateľom, jednajúcim jeho menom na základe zmluvy. Ide o objektívnu zodpovednosť.

Ďalšou dôležitou úpravou je návrh pravidiel jednania so zákazníkom a rozšírenia informačnej povinnosti v záujme zvyšovania ochrany zákazníka.

Ministerstvo financií ČR v dôvodovej správe predkladanej novely zmieňuje vysoký počet registrovaných sprostredkovateľov poistenia, ktorého príčiny vidí hlavne v atraktivnosti sprostredkovania hlavne životného poistenia. Agresívne obchodné praktiky prejavujúce sa napr. takzvaným „preťahovaním“ klienta alebo umelými zmenami v poisťnej zmluve súvisia s konštrukciou a výškou odmeny sprostredkovateľa, kde v prípade rezervotvorného poistenia sa odmena sprostredkovateľa pohybuje v rozmedzí 180 až 200 percent z ročného predpísaného poisťného, konštruovaného ako predplatné, takže poisťovňa po vyplatení provízie a započítaní vlastných nákladov začne reálne vytvárať zisk až 3 rokom trvania uzatvorenej poisťnej zmluvy.

Ako ďalší problém sa javia požiadavky na splnenie odbornej skúšky, u ktorej sa dá pri 98 percentnej úspešnosti hovoriť viac menej o jej formálnom charaktere. Ďalšou problematikou sprostredkovateľov v Českej republike vyvstáva z neprehľadnej štruktúry ich kategorizácie a s tým spojená netransparentná zodpovednosť jednotlivých sprostredkovateľov, najmä v prípadoch viacväzbovosti.

Napriek tomu, že zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích stanovuje informačnú povinnosť, v prípade zložitejších produktov ponúkaných širokej laickej verejnosti je nevyhnutné v rámci uplatnenia nákladového hľadiska zohľadniť fakt, že značná časť týchto druhov zmlúv býva vypovedaná ešte pred koncom poistnej doby, čo má pre poistníka neblahé následky. Otázkou je aj vyrovnanosť povinností pri vykonávaní sprostredkovateľskej činnosti v postavení sprostredkovateľa poistenia a v postavení zamestnanca poisťovne.

Vyššie zmienené faktory sa prejavili v početnosti registrovaných sprostredkovateľov a nemožnosti efektívneho dohľadu v rámci stávajúcich kapacít Českej národnej banky.

Jednoduchý prístup spôsobený viac menej formálnosťou odborných skúšok, čo podkladá aj údajom o 98 percentnej úspešnosti a dlhá lehota pre výmaz z dôvodu nečinnosti (24 mesiacov). Pôsobenie sprostredkovateľov na trhu nemôže byť efektívne ani kvôli rozloženiu pozícií, keď podľa registra sprostredkovateľov je až 80 percent registrovaných v pozícii podriadeného poisťovacieho sprostredkovateľa alebo viazaného poistného agenta. Aj pri znižujúcom sa tempe prírastku registrovaných sprostredkovateľov, podiel sprostredkovaného poistného klesá. Tieto ukazovatele sú skreslené aj možnosťou viacnásobnej registrácie, čo znemožňuje systematický dohľad nad výkonom ich činnosti

Ministerstvo financií má už pripravenú novú verziu novely zákona, ale ku dňu uzatvorenia diplomovej práce neboli ešte materiály zverejniteľné. Ministerstvo plánuje predložiť upravený návrh Legislatívnej rade vlády ku koncu apríla 2012. Ako mi bolo zdesené z ministerstva, návrh bol prepracovaný a boli do neho znovu zaradené časti upravujúce odbornú spôsobilosť a akreditovaných vzdelávateľov, ktoré boli po zásadných pripomienkach Českej národnej banky z minulého návrhu vyňaté. Kontroverzné otázky ako napríklad §21 písm. h) o nákladoch súvisiacich so zjednaním zmluvy o životnom poistení neboli doposiaľ vyriešené a ministerstvo nemohlo súčasný stav prípravy poskytnúť ani pre akademické účely.

9 ZÁVER

Hlavným cieľom práce bolo rozoberať postavenie poisťovacích sprostredkovateľov v súčasných trhových podmienkach s ohľadom na právnu úpravu a jej zmeny spojené s implementáciou únijných predpisov. Pracoval som s dostupnou odbornou literatúrou v súlade s platnou právnou úpravou, navrhovanými zmenami súvisiacimi so zjednocovaním regulácie v oblasti finančných služieb a trendu zvyšovania ochrany spotrebiteľa. Taktiež som čerpal z oficiálnych internetových stránok, predovšetkým ohľadne fungovania medzinárodných profesijných združení, európskych inštitúcií, orgánov dohľadu a ich výkazov. Prácu som rozdelil na deväť kapitol, vrátane úvodu a záveru, ktoré odrážajú základnú problematiku vzťahujúcu sa k poisťovacím sprostredkovateľom.

Úvodnú kapitolu Historický vývoj poisťovníctva som rozčlenili na dve podkapitoly, pričom v prvej podkapitole História poistenia v zahraničí som rozoberal historický vývoj poisťovníctva od čias staroveku, cez prvé inštitúty zabezpečovania sa pred rizikom v stredoveku s rozvojom remesiel a združovania sa do cechov až po etapu rozmachu poistenia a jeho sprostredkovania spojených s rozvojom námorného obchodu. Priečozvo zmieňujem prvé inštitúty ochrany aj mimo európsky kontinent, cez záujem o poisťnú ochranu proti požiarom, zničenia úrody a podobným rizikám celospoločenského charakteru. V podkapitole História poisťovníctva v Českej Republike som spomenul začiatky poisťovníctva v návrhu Jána Kryštofa Bořeka, ktorého základom bolo požiarne poistenie budov, založeniu prvej zaistovne v Prahe v roku 1872 pod názvom Prvá česká zaistovacia banka a vzniku rozličných poisťovacích spoločností na území Českej republiky. Dotkol som sa aj problematiky monopolného postavenia Československej poisťovne, ktorá bola v roku 1969, rozdelená na Českú štátnu poisťovňu a Slovenskú štátnu poisťovňu až po liberalizáciu trhu pred rozdelením republík prijatím zákona o poisťovníctve v roku 1991, ktorého následkom bol vznik nových poisťovní a obnovenie poisťného trhu. Dôležitým míľnikom bol rok 1999, čiže prijatie zákona o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkovaním vozidla, ktorým sa zrušil monopol Českej poisťovne, a.s., a rok 2004, keď sa české poisťovníctvo stalo súčasťou európskeho poisťného trhu.

V tretej kapitole pod názvom poistný trh som všeobecne analyzoval predmet obchodu poisťovníctva a základné ukazovatele, ktoré ovplyvňujú jeho efektívnosť a rozsah. Spomenul som rozdelenie faktorov ovplyvňujúcich poistný trh podľa Čejkovej a na základe tohto rozdelenia a porovnania ukazovateľov som dospel k názoru, že najdôležitejším z vonkajších faktorov je vývoj a objem HDP, miera inflácie a percento nezamestnanosti. V prvej podkapitole som sa venoval charakteristike poistného trhu v Českej republike, rámcovo som rozoberal aj najvýznamnejšie poisťovne, ktoré pôsobia na českom poistnom trhu. Následne som popísal poistný trh v Európskej únii a aktuálne zmeny v únijných predpisoch zahájené v súvislosti s prepuknutím finančnej krízy v roku 2007-2008, ktorých výsledkom bolo vytvorenie rôznych poradných pracovných skupín analyzujúcich kapitálovú primeranosť, tvorbu a využívanie rezerv a peňažné toky subjektov finančného trhu pomocou rôznych kvantitatívnych štúdií možného vývoja a následkov dopadu s ohľadom na obozretnosť v makroekonomickom zmysle v celom finančnom sektore počínajúc bankovníctvom cez kapitálový trh a nevynímajúc ani poisťovníctvo. Zvlášť som sa zaoberal združovaním subjektov v poisťovníctve do profesijných združení na úrovni Českej republiky aj nadnárodných asociácií, ich úlohou, postavením a činnosťou. Dôležitou úlohou v súčasnosti je zastupovanie záujmov ich členov v prípravnom procese nových právnych noriem, vzdelávanie členov formou konferencií a sledovanie štatistických údajov. Za významný prínos týchto asociácií považujem aj vytvorenie Kódexu etiky v poisťovníctve v spolupráci s Českou asociáciou poisťovní, pretože členovia sa ho zaviazali dodržiavať a predstavuje gentlemen agreement medzi členmi.

Jadro mojej diplomovej práce tvoria kapitoly nasledujúce, ktoré sa týkajú sprostredkovateľskej činnosti v poisťovníctve v Českej republike podrobnejšie. V štvrtej kapitole vymedzujem pozitívne a negatívne samotnú sprostredkovateľskú činnosť v súlade s platnou právnou úpravou, porovnávam právnú úpravu postavenia poisťovacích sprostredkovateľov v zákonoch od vzniku samostatnej Českej republiky až po súčasnosť s paralelou právnej úpravy poistných zmlúv, ich vyňatia z občianskeho zákonníku a prijatia špeciálneho zákona o poistnej zmluve upravujúcu túto súkromnoprávnu problematiku až do účinnosti nového

občianskeho zákonníku v roku 2014. charakterizoval jednotlivé subjekty podnikajúce v poisťovníctve a ich činnosti.

V nasledujúcej kapitole vymedzujem zákonné predpoklady výkonu činnosti. Pojednávam o povinnosti zápisu do Registra vedého Českou národní bankou, pretože jeho zavedením v zmysle publicity bolo umožnené širokej verejnosti overiť si oprávnenosť subjektov vykonávať činnosť sprostredkovateľa, resp. samostatného likvidátora. Vymenúvam zákonom stanovené podmienky, ktoré musia právnické osoby, ako aj fyzické osoby spĺňať pri zápise do registra. Zmieňujem sa o nutných právnych úkonoch predchádzajúcich samotný zápis a vydanie osvedčenia. Venujem sa dôležitým predpokladom a podmienkam činnosti poisťných sprostredkovateľov kladených na ich osobnostné kvality morálnej povahy (bezúhonnosť, resp. dôveryhodnosť), odbornej spôsobilosti ako aj povinnosti vo vzťahu k záujemcovi o poistenie (klientovi), spočívajúce v šetrení jeho záujmov, rozsiahlo vymedzenej informačnej a záznamovej povinnosti pred aj počas trvania zmluvy a povinnosti mlčanlivosti. Je jednoznačne viditeľný trend rozširovania rôznych informačných povinností smerujúcich k ochrane spotrebiteľa ako slabšej strany. Určite je na zamyslenie, či kvantita informácií nie je na škodu ich kvalite, zrozumiteľnosti, jasnosti, atd. a či rozširovanie informačnej povinnosti napĺňa svoj pôvodný zámer.

V rámci prípravy materiálov k spracovaniu tejto práce som sa mal možnosť zoznámiť aj rôznymi štúdiami finančnej gramotnosti obyvateľstva, ktoré jednoznačne ukazujú, že veľmi veľký počet obyvateľov nerozumie ani úplne základným trhovým mechanizmom a ukazovateľom, takže prehnaná informovanosť o detailoch sprostredkovanej služby, stráca, podľa môjho názoru, svoj zmysel a míňa sa účelu. Prikláňam sa k názoru, že zjednodušenie a sprehľadnenie zmlúv so základnými najzávažnejšími ustanoveniami, by mohli viesť k lepšej ochrane, s predpokladom inštitútu odstúpenia od zmluvy v primeranom časovom horizonte po uzatvorení zmlúv s dlhodobým záväzkom. Samotná vzdelanosť sa musí riešiť systémovo s dlhodobým výhľadom. Je na veľkú škodu, že školské systémy štátov strednej Európy nemajú na základnom a strednom stupni prepojenú teóriu s praxou na takej úrovni.

V siedmej kapitole Dohľad nad vykonávaním činnosti poisťovacieho sprostredkovateľa som nadviazal na fakt, že ochrana spotrebiteľa zastáva popredné miesto v rámci európskej legislatívy, nevynímajúc ani poisťný trh Českej republiky, kde dohľad vykonáva Česká národná banka od roku 2006. Pri vypracovávaní tejto kapitoly som sa opieral o publikácie V. Křivohlávka Štát a jeho úloha v poisťovníctve a V. Čejkovej Pojišťovníctví: dištančná študijná opora.

V predposlednej kapitole rozoberám novú právnu úpravu o poisťovacích sprostredkovateľoch, ktorá zároveň zapracováva ustanovenia smernice Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie. Tento zákon prináša zmeny predovšetkým v kategorizácii poisťovacích sprostredkovateľov.

V Českej republike si sprostredkovanie poistenia našlo svojich priaznivcov a to na strane ponuky aj dopytu po službe sprostredkovania poistenia. Podľa zdrojov FECIF (Európska federácia finančných sprostredkovateľov a finančných poradcov, www.fecif.org) má zo všetkých štátov Európskeho hospodárskeho priestoru česká republika najviac sprostredkovateľov poistenia per capita. Zostáva však len otázkou, koľko z nich je reálne aktívnych a bude sa chcieť prispôbiť novým podmienkam výkonu činnosti po zmenách v oblasti odbornej spôsobilosti a rozšírenej informačnej povinnosti, prípadnou preregistráciou. Poisťovacie sprostredkovanie zostane každopádne atraktívne aj v spojení so sprostredkovaním prechodu občanov do II. dôchodkového piliera počiatkom roku 2013, aj keď spadá pod zvláštny zákonný režim.

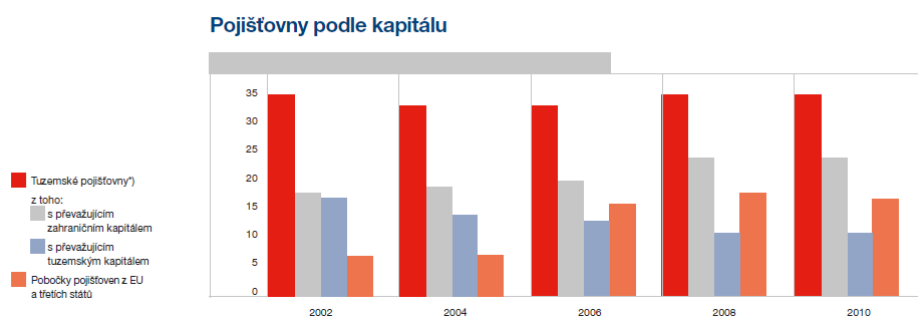
Na záver treba poznamenať, že práca ma obohatila o mnohé zaujímavé poznatky a praktické informácie z tejto oblasti. Pri práci som využíval interdisciplinárne vedomosti z oblasti verejného aj súkromného práva. Diplomová práca Poisťovací sprostredkovatelia podľa môjho názoru naplnila ciele, ktoré som si určil už v úvode práce.

PRÍLOHY

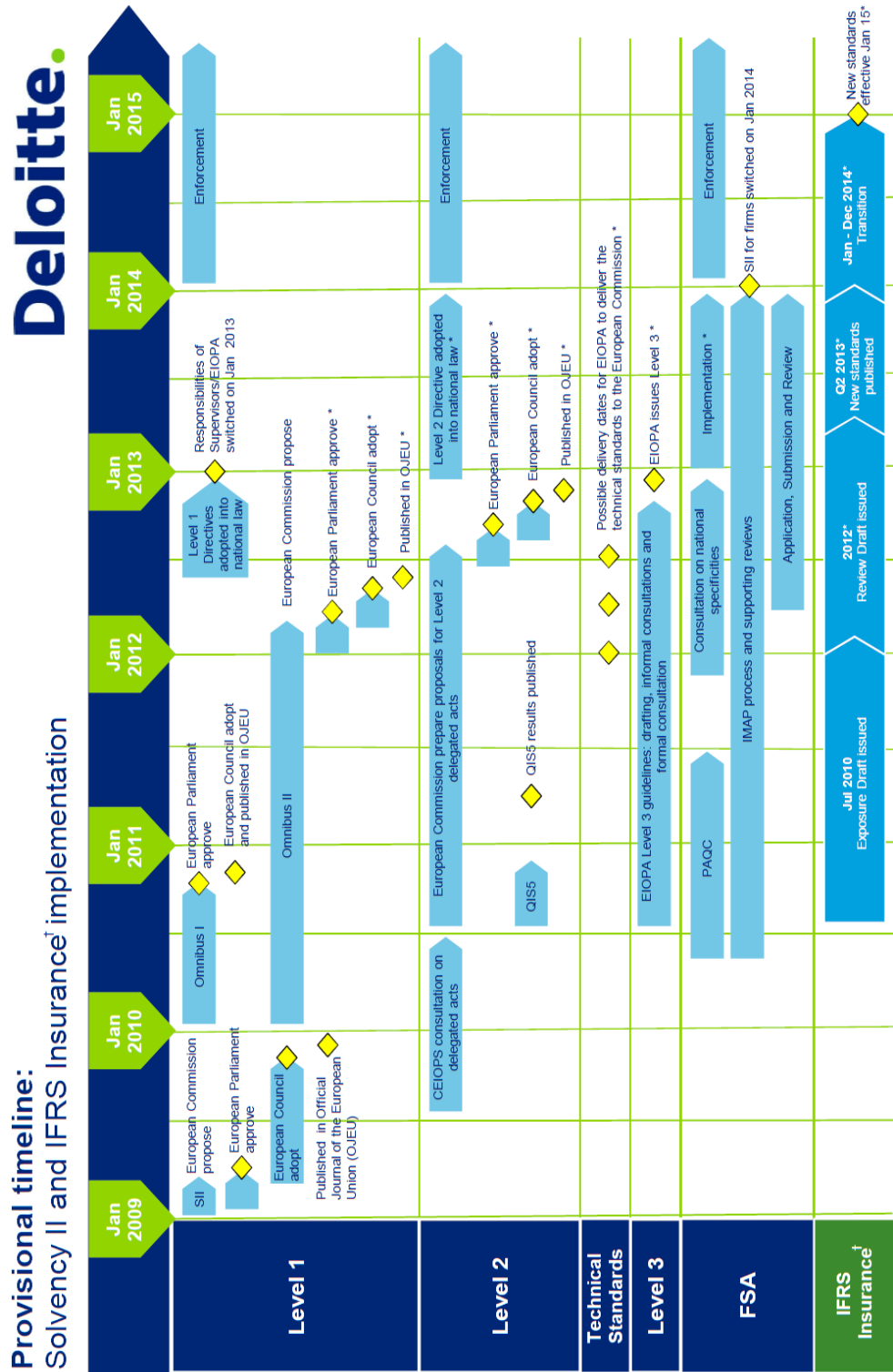
Príloha A: Charakteristické črty sprostredkovateľov poistenia

Kategórie poisťovacích sprostredkovateľ.	Viazaný poisťovací sprostredkov.	Podriadený poisťovací sprostredkov.	Výhradný poisťovací agent	Poisťovací agent	Poisťovací maklér
Zmluvný vzťah uzatvorený s	s jednou alebo viac poisťovňami	s poisťovacím maklérom/agentom	s jednou poisťovňou	s jednou alebo viac poisťovňami	so záujemcom o poistenie
Možnosť ponúkať konkurenčné produkty	nie	áno	nie	áno	áno
Inkaso poisťného a sprostredkovaných plnení z poisťných zmlúv	poisťovňa	áno	áno	áno	áno
Odmeňuje ho	poisťovňa	poisťovací maklér/agent	poisťovňa	poisťovňa	poisťovňa
Zodpovednosť za škody nesie	poisťovňa	poisťovací maklér/agent	poisťovňa	poisťovací agent alebo poisťovňa	poisťovací maklér
Povinnosť poistenia zodpovednosti	nie	nie	nie	áno	áno
Kvalifikačný stupeň odbornej spôsobilosti	základný	základný	základný	stredný	vyšší
Registračná povinnosť a dôveryhodnosť	áno	áno	áno	áno	áno
Určený zodpovedný zástupca právnickej osoby	nie	nie	áno	áno	áno

Príloha B: Prehľad poisťovní v Českej republike podľa kapitálu⁴⁷

⁴⁷ Ročenka Českej asociácie poisťovní 2010

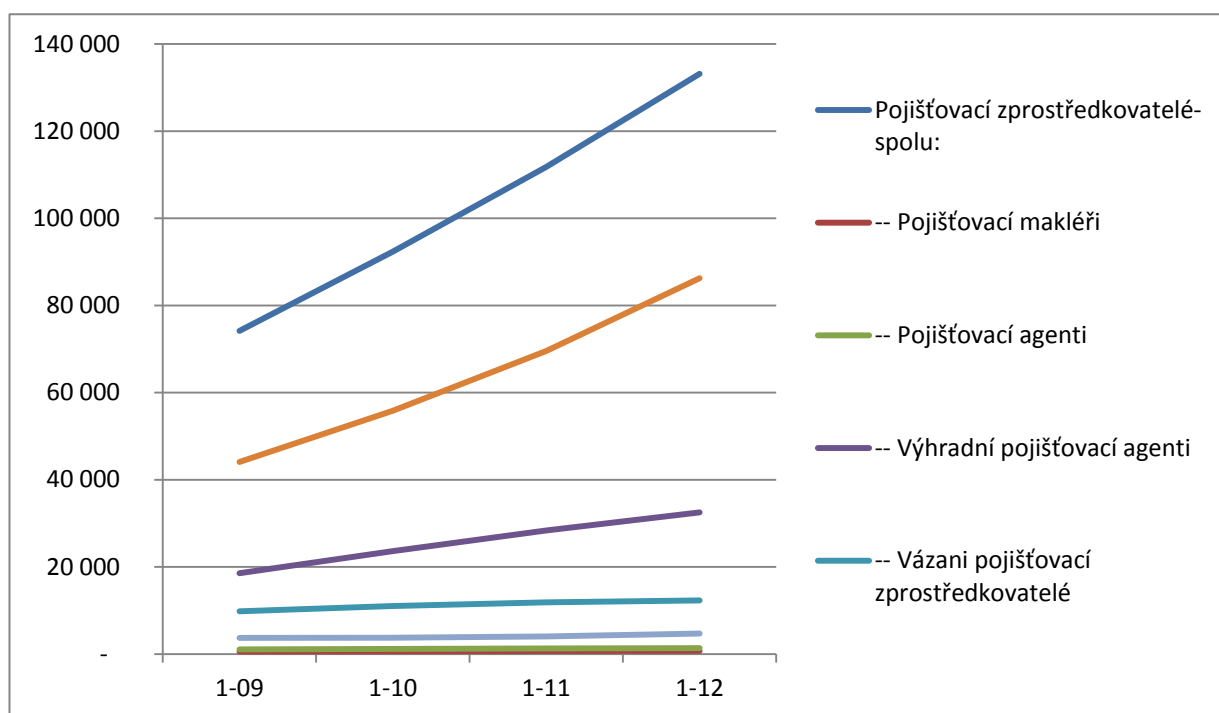
* Deloitte view as dates are not finalised

† IFRS 4 Phase II; IFRS 9 Phases I, II and III; Leases; and Revenues

© 2011 Deloitte LLP. All rights reserved.

Príloha D: Vývoj počtu sprostredkovateľov poistenia v rokoch 2009 – 2012

Datum	1-09	1-10	1-11	1-12	01-09 vs. 1-12
Pojišťovací zprostředkovatelé-spolu:	74 163	92 341	111 761	133 155	80%
-- Pojišťovací makléři	605	640	692	733	21%
-- Pojišťovací agenti	1 086	1 187	1 292	1 372	26%
-- Výhradní pojišťovací agenti	18 567	23 640	28 345	32 512	75%
-- Vázani pojišťovací zprostředkovatelé	9 823	11 038	11 884	12 303	25%
-- Podřízení pojišťovací zprostředkovatelé	44 082	55 836	69 548	86 235	96%
Pojišťovací zprostředkovatelé, jejichž domovský členský stát není ČR	3 706	3 758	4 058	4 708	27%

Zdroj: ČNB, internetová stránka, Dostupné z: <http://www.cnb.cz>

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A PRAMEŇOV

1. Monografie

- ADOLT, Jiří a Petr SUCHÁNEK. *Pojišťovací zprostředkovatelé*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005, xii, 412 s. Právní rukověť. ISBN 80-735-7096-3.
- BAKEŠ, Milan et al. *Finanční právo*. 5., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxviii, 548 s. ISBN 978-80-7400-801-6.
- BÖHM, Arnošt a Karina MUŽÁKOVÁ. *Pojišťovnictví a regulace finančních trhů*. 1. vyd. Praha: Professional publishing, 2010, 184 s. ISBN 978-807-4310-355.
- BOHMAN, Ludvík a Magdalena WAWERKOVÁ. *Zákon o pojistné smlouvě: komentář*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2009, 335 s. ISBN 978-807-2017-553.
- ČEJKOVÁ, Viktória, Dana MARTINOVIČOVÁ a Jindřiška ŠEDOVÁ. *Pojišťovnictví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2001, 177 s. ISBN 80-210-2574-3.
- DAŇHEL, Jaroslav. *Pojistná teorie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2005, 332 s. ISBN 80-864-1984-3.
- DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3. vyd. - přeprac. Praha: Ekopress, 2009, 224 s. ISBN 978-80-86929-51-4.
- HENDRYCH, Dušan et al. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 80-740-0049-4.
- HRADEC, Milan, Václav KŘIVOHLÁVEK a Jana ZÁRYBNICKÁ. *Pojištění a pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005, 215 s. ISBN 80-867-5448-0.
- HRUBOŠOVÁ, Marcela. *Profese pojišťovací zprostředkovatel: aneb, Co by měl každý "pojišťovák" vědět*. Praha: Linde, 2009, 119 s. ISBN 978-80-7201-775-1.
- JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, Petr MRKÝVKA a Ivan TOMAŽIČ. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 525 p. ISBN 80-738-0155-8.
- KARFÍKOVÁ, Marie a Vladimír PŘIKRYL a kolektiv. *Pojišťovací právo*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2010, 351 s. Leges. ISBN 978-808-7212-455.
- MARVAN, Miroslav a Ján PATOPRSTÝ. *Dějiny pojišťovnictví v Československu: Dějiny pojišťovnictví v Československu do roku 1918*. 1. Díl. Praha: Novinař, 1989.

2. Právne predpisy a dôvodové správy

- Zákon č. 38/2004 Sb. o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí
- Vyhláška č. 582/2004 Sb., k zákonu o pojišťovacích zprostředkovatelích
- Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě
- Zákon č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem
- Zákon č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví
- Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví
- Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví
- Zákon č. 278/2009 Sb., o změně zákonů v souvislosti s přijatím zákona o pojišťovnictví
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník 1964.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník 2012.
Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví 1999.
Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník 1964.
Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník 2012.
Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví 1999.
Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník 1964.
Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník 2012.
Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví 1999.
Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2002/92/ES o poisťovacích sprostredkovateľoch
Smernica Rady č.77/92/EHS o sprostredkovaní poistenia
Smernica Solventnosť II
Dôvodová správa k novele zákona o poisťovacích sprostredkovateľoch
Dôvodová správa k návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o začatí a vykonávaní priameho poistenia Solventnosť II. Dostupná z: <http://eur-lex.europa.eu/>

3. Elektronické zdroje

DRUGDOVÁ, Barbora. KONFERENCIA POISTNÝ TRH V SLOVENSKEJ REPUBLIKE PO VSTUPE DO EURÓPSKEJ ÚNIE. [Online] <http://www3.ekf.tuke.sk/work/Konferencia%20Herlany/zbornikCD/doc/Drugdova.pdf>.
The History of Insurance., 6th ed. 2006. s.l.: The Columbia University Electronic Encyclopedia.
Ročenka Asociácie českých poisťovacích maklérov 2010.
Ročenka Českej asociácie poisťovní 2010.
Register poisťovacích sprostredkovateľov vedený ČNB. Dostupný z: <http://ispoz.cnb.cz/>
KŘIVOHLÁVEK, Václav. 2007. Stát a jeho úloha v pojišťovnictví. *Pojistný obzor.* 2007, 9,s.12-13.

Oficiálne internetové stránky:

Českej asociácie poisťovní. Dostupné z: <http://www.cap.cz>
Českej národnej banky. Dostupné z: <http://www.cnb.cz>
Európskej federácie poisťovacích sprostredkovateľov. Dostupné z: <http://www.bipar.eu>
Európskej federácie finančných poradcov a finančných sprostredkovateľov. Dostupné z: <http://www.fecif.org>
Svetovej federácie poisťovacích sprostredkovateľov. Dostupné z: <http://www.wfii.net>
Európskej federácie poisťovateľov a zaistovateľov. Dostupné z: <http://www.insuranceurope.eu>

Summary

Insurance intermediaries have developed over the recent years into very important distribution channel for insurance industry. Taking into consideration, that in the past its business was purely to match supply and demand, today it is very complex and sophisticated business with complicated insurance products. Hence the regulation must follow this trend not only in creating environment for conducting the business, but also setting up the legal framework and supervising procedures in order to protect consumers / buyers of insurance products.

Original idea of creating European Union was to enable free trade for its members and since insurance has become much internationalized, legislation must support all players, should it be insurers, intermediaries or loss adjusters.

Objective of my work was to describe insurance intermediaries in the Czech Republic.

First part was dedicated to brief description of history of insurance and insurance brokerage not only internationally but also with focus on the Czech developments.

In the next chapter I aimed to deal with insurance market as such, with support of some key statistical figures of European and Czech markets.

Main chapter is focused on insurance intermediaries and legal environment which sets conditions for conducting the business (license, responsibilities, duties, pre-requisites etc.). I also touched the topic of supervisory rules. Since today's catchword is consumer protection, it is generally reflected across all legal acts.

The target audience for my thesis are not only professionals working in insurance industry but everyone interested in newest developments in this - nowadays very popular - business activity.